

Kokia neteisybė!

M. Sargenis

Praeitą savaitę Suomijos sostinėje Helsinkyje buvo susirinkusi Europos saugumo konferencija. Atidarymo kalboje Suomijos prez. Kekkonen šią konferenciją pavadino ypatingai istorine. Girdi, čia nėra nugalėtojų ar didžiųjų, bet visų lygių Europos tautų konferencija. Pirmiausia mus stebina ta prez. Kekkonen euforija dėl ypatingo konferencijos istoriškumo: juk ir 1795 m. buvo ypatingas istorinis įvykis, kai Rusija, Prūsija ir Austrijapasidalijo Lietuvos ir Lenkijos žemes. Nuo šios datos prasidėjo Rusijos žiauresnė carizmo despotija, kuri užtruko per 120 m. Pavergtos lietuvių, latvių, estų ir kitos tautos iškentėjo didžiausias kančias ir išgyveno juo didžiausią nelaisvės ir mūrovjoviškų persekiojimų šimtmetį. Koks didžiausias lietuvių tautai iš to istoriškumo? Ar nepasikartos 1795 m. istorija, kur Europa bus padalinta į dvi: laisvės ir nelaisvės zonas, ir daugybės Europos tautų laisvė bus paaukota Kremliaus diktatūrai?

Vertas ypatingo dėmesio ir Kekkonen sakiny: "Visos Europos tautos yra lygios, bet ir įvairios". Deja, jos nėra lygios. Pvz., Lietuva, Latvija ir Estija yra daug didesnės, negu Andora, Lichtenšteinas, Monaco, San Marino, Vatikanas, Liuksemburgas, Islandija, Malta, ploto atžvilgiu Belgija, Olandija, Šveicarija. Sakysim, toks Monaco teturi 1,5 kv. kilometrą ir 23 tūkstančius gyventojų. Jo sostinė teturi 1774 gyventojų. Arba Andora teturi 453 kv. km. ir 20 tūkstančių gyventojų. San Marino -- 60, 57 kv. km. ir 18,9000 gyventojų. Lichtenšteinas -- 160 kv. km. ir 21 tūkstantį gyventojų. Vatikanas teturi 0,44 kv. km. ir 1000 gyventojų. Jos dalyvavo Helsinky ir sprendžia Europos likimą. Mes ne tik nepavydime, bet didžiaugiamės, jog ir mažosios valstybės naudojasi visiška demokratine laisve ir gali dalyvauti lygiomis teisėmis didžioje politikos arenoje. Bet kodėl Lietuva, Latvija, Estija, Ukraina ir ištisa eilė Rusijos pavergtų tautų negali dalyvauti Helsinkyje ir ginti savo tautinių interesų ir išreikšti savo laisvą valią ir norą būti nepriklausomomis valstybėmis? Kokia nelygybė ir kokia neteisybė! Ar prez. Kekkonen, kuris atstovauja mažai suomių tautai, nesupranta, kad jis skelbia pasauliui netiesą ir toleruoja didžiojo kaimyno diktatūrą?

Būdinga, kad šioje konferencijoje nedalyvavo

Pabaltiečiai dalyvavo protesto demonstracijoje New Yorke prie JT rūmų, Brežnevui lankantis Amerikoje.

SPECIALUS PRANEŠIMAS IŠ NEW YORKO

HELSINKYJE BUVO AREŠTUOTA PABALTIO DELEGACIJA

IŠLAIKYTA AREŠTE PUSANTROS DIENOS

Į Europos Saugumo ir bendradarbiavimo konferenciją Helsinkyje, kurioje dalyvavo 35 valstybių užsienio reikalų ministrai, buvo nuvykę ir Pabaltijo valstybių -- Lietuvos, Latvijos ir Estijos delegacija, vadovaujama dr. K. J. Valiūno, neseniai įsisteigusios pabaltiečių santalkos pirmininko. Iš lietuvių delegacijoje dalyvavo dr. K. J. Valiūnas, dr. J. Genys, dr. P. Vileišis ir E. Žilionytė. Jie kartu su kitais pabaltiečiais susitikinėjo su įvairių valstybių delegacijų nariais ir žurnalistais, platindami atitinkamą literatūrą apie Pabaltijo kraštų okupaciją.

Liepos 4 d. vakare Rytų Vokietijos pasiuntinybėje Helsinkyje įvyko delegatų ir žurnalistų priėmimas, kuri pateko ir latvių delegacijos pirmininkas Uldis Grava. Priartinę prie Didžiosios Britanijos užsienio reikalų ministro Homme, garšiai paklausė jį, kodėl konferencijos darbotvarkėje nėra įneštas Pabaltijo valstybių klausimas. Ministeris Homme jam

vienintelė Europos valstybė -- Albanija. Ji yra nedidelė, teturi 2.260.000 gyventojų ir 38748 kv. km. Tačiau ji netiki, kad Maskva tikrai siekia užtikrinti Europai saugumą. Ji gerai žino, kiek Maskvos komunistiniai bosai sulaužė sutarčių ir pasižadėjimų, ryšium su Lietuvos, Latvijos, Estijos, Lenkijos netolima praeitimi. Ji numato tą didžiausią pavojų, kuris gresia Europai iš Maskvos pusės. Todėl ji pasuko į Aziją ir ten susirado užnugarį, komunistinės Kinijos prieglobstyje. Be abejo, Albanijos ir

(Nukelta į 2 psl.)

Dr. K. J. Valiūnas, Vliko pirmininkas, vadovavęs pabaltiečių delegacijai Helsinkyje, drauge su kitais delegacijos nariais buvo suomių policijos areštuotas ir išlaikytas arešte pusantros paros.

patarė tuo reikalu kreiptis į ten pat buvusią sovietų delegacijos pirmininką užsienio reik. min. Gromyko. Tada Grava dar garsiau pakartojo savo klausimą Gromyui. Pastarasis, iš syk paraudęs ir sumišęs, pradėjo pasakoti sovietams įprastą melą, kad Baltijos valstybės laisvai ir savanoriškai įsijungusios į Sovietų Sąjungą.

Šis netikėtas dialogas buvęs visiems dalyviams didele staigmena. Latvis Uldis Grava tuoj pat buvo civiliai apštytų pareigūnų išlydėtas iš priėmimo konferencijos ir sulaikytas suomių policijos.

Liepos 5 d. viešbutyje buvo sulaikyti suomių policijos ir kiti du delegacijos pirmininkai: lietuvis dr. K. J. Valiūnas ir estas Ilmar Fleer. Neilgai trukus po to buvo sulaikyti ir visi devyni trijų Pabaltijo valstybių delegacijų nariai.

Jie visi iš Kontinental viešbučio, kuriame gyveno įvairių valstybių ministrai ir jų delegacijų

nariai bei žurnalistai, buvo pergabenti į Marsky viešbutį ir kiekvienas patalpintas į atskirą kambarį, atimant iš jų diržus, batų raiščius ir kaklaraiščius. Kai Kontinent tal viešbutyje sulaikytas estas Ilmar Fleer buvo vedamas į keltuvą, kartu į keltuvą įėjo ir JAV valstybės sekretorius William Rogers ir Kanados užsienio reikalų ministris Scharp. Sulaikytasis abiejų ministerių paklausė, kodėl pabaltiečiai areštuojami ir prašė pagalbos. Abu ministrai pagalbą pažadėjo ir ją ištesėjo. Kitą dieną, liepos 6, visi sulaikytieji buvo paleisti.

Tuo pačiu laiku p. Valiūnenė, patyrusi apie savo vyro sulaikymą, kreipėsi į New Yorko senatorių James Buckley ir šis pažadėjo daryti žygį, kad sulaikytieji būtų paleisti, o Washingtonė p. Genienė kreipėsi į Suomijos ambasadą grąšindama, kad pabaltiečiai per kelias valandas suorganizuos tokias demonstracijas, kad bemaž išdaužys visus ambasados langus. Po poros valandų iš Suomijos ambasados pranešė, kad jos vyras dr. J. Genys jau paleistas.

Į klausimą, kodėl pabaltiečiai buvo sulaikyti, oficialiai atsakyta, kad tai padaryta dėl konferencijos rimties ir bendros ramybės.

Apie informacinės literatūros platinimą ir pabaltiečių areštą plačiai liepos 5 d. informavo UP Informacijos agentūra. Jos trumpos žinios buvo idėtos liepos 6 d. New York Times, N.Y. Daily News, plačiai rašė Švedijos laikraščiai ir net Suomijos laikraščiai pirmuosie puslapiuose.

VLIKo iniciatyva New Yorko laikraščiams ir te-

SAUGUMO REIKALU

HELSINKIO KONFERENCIJĄ STEBINT

Vytautas Meškauskas

Pereitą savaitę Suomijos sostinėje Helsinkyje vyko Europos Saugumo konferencija, kurios iniciatorius buvo Sovietų Sąjunga. Jos tikslas yra daugiau ar mažiau legalizuoti nusistovėjusią padėtį Europoje. Jei taip, kyla normalus klausimas, kam gi ji reikalinga Vakarams? Atsakymas yra toks, kad ir daugumas Vakarų valstybių yra patenkintos savo būkle, kiekvienu atveju jos nemato jokio prieinamo būdo padėti parkeisti, už tat ir joms ta konferencija yra reikalinga. Ji galėtų sumažinti įtempimą, užtikrinti nusistovėjusias sienas ir tuo pačiu įgalintų apkirpti išlaidas gynimo reikalams.

Čia pravartu atsiminti, kad gražių pareiškimų apie karo neteisėtumą ir pažadų niekad nesigriebti agresijos, jau ir dabar netrūksta. Istorijs moko, kad kai tie pareiškimai nesutampa su jėgos balansu, su jais nesiskaitoma. Už tat iš Vakarų pusės buvo pageidaujama, kad toji konferencija sutaptų su rimtais pokalbiais apie abiejų blokų karinių jėgų išBALANSUOTĄ sumažinimą. Žodį "balansuota" rasėme didžiosiomis raidėmis, nes, kitaip, pavyzdžiui sovietams ir amerikiečiams sutarus atitraukti po tris divizijas iš abiejų Vokietijų, amerikiečiai atitrauktų visą kariuomenę, o rusai paliktų dar 17 divizijų. Už tat visą laiką buvo kalbama apie "mutual and balanced force reductions" ar sutrumpintai MBFR. Tokie pokalbiai iš tikro bus pradėti spalio mėn. Vienoje, tačiau oficialiame susitarime jau nebėra raidės "B", atseit bus kalbama apie kariuomenių sumažinimą, nesukant galvos apie "balansą", kas, aišku, yra sovietų laimėjimas.

Antras sovietų laimėjimas dar prieš konferencijos atidarymą buvo Nixono - Brežnevo susitarimas nesigriebti atominių ginklų. Iki šiol galima konflikto eiga tarp NATO ir SOVIETŲ blokų buvo taip išivaizduojama. Sovietai pradeda pulkti su konvencionalinėm jėgom. NATO iš pradžios priešinasai taip pat, tačiau sovietam turint pralaimėjimą.

Vliko pirm. dr. K. J. Valiūnas iš Suomijos grįžo į New Yorką praeitą sekmadienį, liepos 8 d. ir šį trečiadienį padarys lietuvių spaudai platų pranešimą.

našumą, gana anksti konflikto eigoje panaudojami pirmiausiai taktiniai atominiai ginklai, o vėliau, logiškai, prieinama prie strateginių. Pagal naują Nixono - Brežnevo susitarimą konfliktui prasidėjus taktiniai atominiai ginklai bus panaudoti ne automatiškai, vietoje jų panaudojimo turiprasidėti sovietų - amerikiečių derybos! Savaime aišku, tai sukėlė nerimo Europoje, ypač Vokietijoje. Anot Spiegelio, Bonnos užsienio reikalų ministris Walter Scheel rimtai išsigando "Walter war ganz schoen schockiert".

Prieš smerkiant amerikiečius už naują "išvadavimą" reikia atsiminti, kad jiems gerokai nusibodo nešti Europos gynimo našta vieniems, europiečiai savo dalies nepildė ir už tat anksčiau ar vėliau turėjo ateiti mintis, kad geriau susitarti su sovietais, o nebūti priklausomiems nuo konflikto Europoje eigos.

Tokia situacija staiga daugiau sudomino europiečius Saugumo Konferencija. Jiems dabar reikalingas saugumas, kad duotų laiko politiškai tampriau susijungti ir išvystyti savo atskirą gynimo sistemą. Ūkiškai sujungta Europa tam turi potencialo.

Visa tai turi vestiprie Kissingerio išvaizduotos padėties -- pasaulis padalomas į penkias pagrindines galybes -- JAV, Sovietų Sąjungą, Kiniją, Vakarų Europą ir Japoniją. Jų jėgos balansas nulems taiką ar karą.

Ta linkme eigoje, kuri gali užsitęsti dešimtmečius, dabartinė Saugumo Konferencija nebus didesniu posūkio ženklu. Iki jos dabartinės fazės -- užsienio reikalų ministerių pareiškimų -- buvo tariamasi 199 dienas. Po dabartinių pareiškimų bus toliau tariamasi dėl vyriausybės viršūnių konferencijos, kurioje jau padaryti susitarimai būtų šampanu aplaistyti. Kada tas bus padaryta, šiuo metu dar sunku pasakyti, tikriausiai ne šiais metais.

Turint visą tai galvoje sunku tikėti, kad pagrindinis Vakarų reikalavimas sovietams, kad tie palengvintų paskirų individų ir idėjų pasikeitimą būtų praktiškai primintas. Greičiausiai bus surasta kokia dviprasė formulė, kurią galima bus aiškinti kaip nori. Vienintelė viltis lieka tokia, kad sovietai, pasiekę savo tikslo bei laimėję saugumą dabartinėm sienom, bus priversti patys keisti savo sistemą, nenorėdami būti aplenkti kitų valdančios penkiukės narių. Ta baimė juos jau dabar privertė ieškoti glaudesnio ūkiško bendravimo.

BALTIJOS JŪRA... NEŠVARIASIA PASAULYJE

Dažnas vyresnės kartos išeivis, atostogų metu atsidūręs jūros pakraštyje, su ilgesiu prisimena Lietuvos pajūrį, jo paplūdimių švarumą ir vandens grynumą. Uoli policija, rasit, ir šiandien gali išsaugoti paplūdimių švarą, tačiau jokios policinės priemonės jau negali pakeisti fakto, kad mūsų švarioji Baltija šiandien yra laikoma pačia nešvariausia jūrapasaulyje. Dėl to mes negalime kaltinti tik sovietų okupaciją ar turistų mases iš "plačiosios tėvynės". Didžiausias kaltininkas yra viso Baltijos baseino supramoninimas.

Savo didumu Baltijos jūra nėra išpūdinga -- viso 400.000 kvadratinų kilometrų. Maždaug 22.000 kubiniais kilometrais vandens ir 20.000 km. ilgio pakraščiais ji daugiau panaši į didžiulius Šiaurės Amerikos ežerus negu į tikrą jūrą. Jos baseine tačiau gyvena 140 milijonų žmonių, čia pagaminama 15% viso pasaulio pramonės gaminių.

1970 m. į Baltijos jūrą suvertė organinių, deguonį sunaudojančių pramonės atmatų: Švedija, kasmet paskandinanti 503.000 tonų pramonės (ir žmonių) atmatų, į seką Suomija su 281.000, Sovietų Sąjunga, įskaitant ir Lietuvą -- 266.000, Danija -- 93.000, Rytų Vokietija -- 20.000, Lenkija bei Vakarų Vokietija po 10.000 tonų.

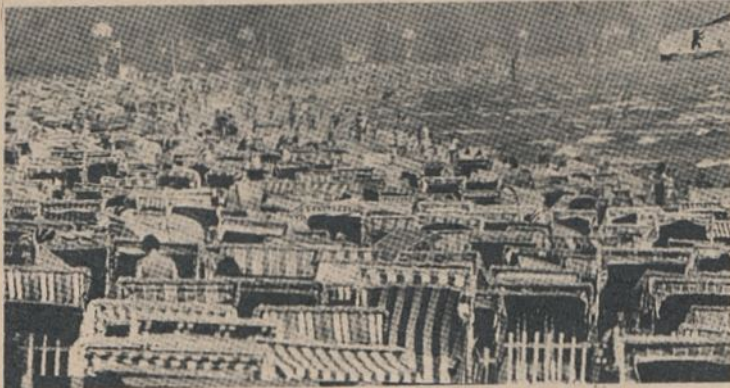
Atsargiai skaičiuojant nūdien 10% Baltijos jūros arba 40.000 kvadratinų kilometrų yra taip

Kokia neteisybė

(Atkelta iš 1 psl.)

raudonoji Kinija neapgins, kai Maskvos tankai pradės riedėti Viduržemio jūros link, tačiau Albanija šiuo metu parodė, jog ji yra drąsi ir atvira pasakyti Maskvai tiesą.

Mūsų, lietuvių, tiesa yra kitokia, negu Albanijos. Mes nesiglaudžiame į kokią kitą komunistinį kraštą, bet rikiuojamės į visų laisvę mylinčių ir dėl laisvės kovojančių tautų sambūrį. Mūsų politinės kovos šūkis: Laisvė visoms komunistų ir nekomunistų pavergtoms tautoms. Mūsų kovos draugai yra ne tik latviai estai, ukrainiečiai, lenkai, gruzinai, bet ir kroatų, vengrai ir visi, kurie trokšta gyventi laisvoje demokratinėje valstybėje, o ne diktatūrinėje vergijoje. Mūsų politinė tezė: visos tautos, kurios yra pribrendusios valstybiškai gyventi, privalo būti nepriklausomos valstybės. Argi Butanas, Kataras, Malediven Azijoje, Swasiland Afrikoje, Fidžis Pacifike yra svarbesnės tautos, negu Lietuva, Latvija ir Estija, Ukraina ar Gruzija? Kodėl jos naudojasi Jungtinių Tautų organizacijos valstybių teisėmis, o mes turime nuo Maskvos priklausyti? Žinokite didieji ir mažieji politikai: kol laisvės Europoje, ypač Rytų Europoje ir visame pasaulyje nebus, tol ir saugumo nebus.

Vokiečių knibždelyne Baltijos pajūry prie Timendorfo.

užteršta, kad ten užtinami tik tokie organizmai, kurie yra atsparūs deguonies trūkumui ir gali egzistuoti sėrios mišnyje. Užteršimas smarkiai progresuoja dėl Baltijos jūros savybių. Iš tikro ji yra ne jūra, bet tik įlanka su labai nelygiu dugnu ir besikeičiančiu druskingumu. Jei Atlanto vandenyno druskingumas siekia 35 tūkstančius, tai Baltijos jūros Danijos pakraščiuose druskingumas siekia tik 25 tūkstančius ir einant tolyn į Rytus bei Šiaurę vis mažėja. Botanijos įlankoje sutrumpėdamos iki vienos tūkstantosios. Nevienodas druskingumas veda prie vandens sluoksnių susidarymo. Mažiau druskingas vanduo laikosi paviršiuje, dengdamas daugiau druskingas mases bei neleidamas joms pasiekti orą. Rezultate suvartotas deguonis negali būti pakeistas. Jūros flora ir fauna nyksta.

Taip danų laikraštis "Ekstra-badet" vaizduoja Baltijos jūros švarumą...

Pavojus Baltijos jūrai, kaip praneša "Der Spiegel" savo šių metų liepos 2 d. numerio "cover story": "Ostsee schmutzigste Meer der Welt" -- yra visur suprantamas ir bent kapitalistinėse valstybėse, kaip matome iš iliustracijų drastiškai pabrėžiamas. Nepaisant ideologinio skirtumo, netruksta ir tarptautinio bendravimo. Pakraščio valstybių mokslininkai gegužės mėnesį posėdžiavo Helsinkyje, ši mėnesį posėdžiavo Kielyje. Žadama pradėti "Baltic Pollution Study Year".

Pasak vokiečių jūrų tyrinėtoją prof. Gotthilf Hempel, Baltijos pakraščio valstybės pirmiausia turi atsakyti į klausimą, ko jos iš Baltijos jūros nori. Baltijos jūra gali: * tarnauti tik laivinykystei, tuo atveju turi būti pagilinti jos perėjimai į Atlanto vandenyną, kad praleistų pačius didžiulius laivus,

* būti pavesta saldaus vandens rezervuaru -- tuo atveju reikėtų ją izoliuoti nuo Atlanto vandenyno;

* žuvininkystės rezerva-

vuaru, susilaikant nuo pramonės atmatų skandinimo,

* vasarojimo ir poilsio vieta, išlaikant vandens ir pakraščio švarumą;

* atmatų išmetimo vieta.

Kol kas Baltijos jūra yra naudojama visiems tiems tikslams kartu ir jei greitai nebus apsispręsta, jos laukia toks pat likimas, kaip Clevelandą skalaujančio ežero. (vm)

REMKIME SPORTINĘ IŠVYKĄ

JAV ir Kanados lietuvių vyrų krepšinio ir moterų tinklinio rinktinės išvyksta š. m. rugpjūčio 25 d. į V. Europą, kur turės varžybas su Anglijos, Olandijos, Belgijos, Prancūzijos, V. Vokietijos, Italijos ir Šveicarijos sportininkais.

Išvyka padės išjudinti sportinę veiklą Amerikos kontinente, išgarsins Lietuvos ir lietuvių vardą Europoje ir sustiprins lietuvių mūsų jaunimo tarpe. Tačiau sėkmingas išvykos įgyvendinimas priklauso nuo lietuviškos visuomenės priitarimo ir paramos, nes išvykos pasiruošimui ir įgyvendinimui reikalinga sukelkti 18.000 dol.

Iš Detroito į vyrų krepšinio rinktinę įtraukti sporto klubo "Kovas" krepšininkai Edvardas Šilingas ir Pranas Čekauskas.

Sportininkų išvykai paremti Detroito ir jo apylinkėse bus pravestas piniginis aukų lapais vajas. Visi lietuviai ir organizacijos prašomi būti dosniais skiriant aukas šiam svarbiui tikslui.

Aukus galima įteikti: švento Antano bažnyčios kavinėje -- kiosko vedėjui Vytautui Čižauskui, Jonui

Mielas redaktorium, perskaičiau Dirvoje PLB vadovybės kvietimą į Seimą, kuris bus Washingtono ir ... sprogo iš juoko! Šiais laikais, kada juodi debesys gaubia lietuvišką išeiviją, susijuokti, atrodo, sunku, o susijuokiau taip, kad vos nesprogo iš juoko. Kodėl? -- paklauskite, štai kodėl:

Kvietime masinaičiai parašyta: seimo nariams bus patogų (nes netoli) aplankyti įvairius muziejus, kapines ir "kitas lankytinas vietas". Gundoma net atliankyti mūsų nusiūkusio dilerio "printing and engraving" šapelę. Net Zoologijos sodą.

PLB seimas neturėtų domėtis muziejais ir zoologijos sodais, Seimo nariai, kaip aktyviausia išeivijos, militantiškos užsienio lietuvių atstovai privalo eiti į redakcijas, į savo valstybių atstovų (kongresmanų ir senatorių) kabinetus. Ten garsinti pavergtos tautos ir okupuotos valstybės reikalus.

Tiesiog gėda matyti, kad PLB Seimas paverčiamas smagia ekskursija į sostinę. Banketai, literatūros vakarai, koncertai, dailininkų paroda... Tai vis trečiaeiliai reikalingai savybėje, nes ignoruojama kovojančios išeivijos manifestacija -- ištisinė, kondensuota, vienintelė savo tematika -- vardan kurios susirenkama Washingtono, vandeninio kuros vakarų vyksta tokios tarpusavės batalijos dėl vadovavimo kovai už laisvę.

Muziejuose ir Zoologijos sodne arsenalas ir ginklų kova dėl Lietuvos laisvės tikrai nerisime. Ginklų arsenalas yra kad ir trumpoje redakcijos rubrikoje, State departamento durų pradaryme. Išsprukusiame ir pritaringame Senatoriaus pasakyme, kuris pagautas ir į viešumą rėmus įstatytas...

Dargi, skelbia kvietimas, "tik-tai Seimo atstovai" gali atsilankyti Lietuvos Pasiuntinybėje, Tad, jeigu atvykai kaip "svečias", tau Lietuvos Pasiuntinybės durys užrakintos! Balsuoti per PLB rinkimus gali visi, be iš anksto parengtų sąrašų, o atvykus į PLB Seimą Washingtono tokiame balsuotojui (ne atstovui) nevalia įžengti į Lietuvos Pasiuntinybę! Tas draudimas, atrodo, kvietimo skelbėjams taip rūpėjo, kad įdėjo jį pačiu pirmuoju punktu savo ilgame kvietime!

Parbloška žinia, kad tradicinės pamaldos bus šv. Mato ka-

Urbanui, Algiiui Rugieniui, Viktorui Memėnui ir ŠAL-FASS c. v. įgaliojiniui Detroito Vacui Urbanui asmeniškai arba siųsti paštu -- 17175 Gaylord Ave., Detroit, Mich. 48240.

laiškai Dirvai

SPROGAU IŠ JUOKO!...

tedroje, Juk Šiluvo Dievo motinos koplyčiai įrengti Amerikos lietuviai sudėjo per šešis šimtus tūkstančių dolerių, o pamaldos rengiamos kitoje bažnyčioje. Sklinda gandai, kad Šiluvo Dievo motinos koplyčios šventovėje lietuviams neleidžiama turėti lietuviškų pamaldų. Esą, tos šventovės patalpoje etninė grupė nepageidaujama, o pati koplyčia, lietuvių pinigais įrengtoji bus permaža. Tų šnektų akivaizdoje būtinas skubus rengėjų demeti. Juk lietuviai turi žinoti, kad sudėję šimtus tūkstančių dolerių į marmurus ir bronzą, jie turėjo raciją. Juk šie šimtai tūkstančių dolerių dabar būtų tokie pravarūs pradėjus akciją už religinę šalpa ok. Lietuvos bažnyčioms. Juk už tuos pinigus būtų galima labai aktyviai paremti persekiojamą bažnyčią.

"Kviečiame visus Lietuvos gausiai šiame PLB Seime dalyvauti..." kviečia kvietimas. "Atsilankymas Lietuvos Pasiuntinybėje tik Seimo atstovams..." įspėja kvietimas. Tad, jeigu esi nepageidaujamas Lietuvos Pasiuntinybėje, keliauk, sveikas, į Zoologijos sodą...

Ir sakytum man, kad mūsų sunkiais laikais, kada bolševikų bosas per TV network reklamuoja komunizmo eksportą į Ameriką, negali susijuokti. Galima! Atvažiuojant į PLB Seimą, pagavęs valandėlę, negalėdamas patekti net į Lietuvos Pasiuntinybę, gali Washingtono Zoo pamatyti tuos meškiukus, kuriuos Mao padovanojo Amerikos prezidentui...

Sprogo iš juoko! Plyšau iš kvaitulio! Ir nepykite: dėl teisybės...

Z. Vaituška

DAR APIE

"COPYRIGHT"

Noriu Dirvoje atsiliepti į š. m. gegužės 2 išspausdintą pono Antano Diržo raštą, pavadintą "Copyright -- kokia gi tai teisė?" Tame rašte ponas Diržas įrodinėja, kad "copyright" nepasąugo autorius teisę. Toliau jis bėra Aidų žurnalo redaktorius Dr. J. Girmis, kam šis š. m. sausio mėn. Aiduose išspausdintas straipsnis, nurodantį, kad knygoje Lithuania 700 Years ponas Budreckis nuplėgijo ilgas ištraukas iš mano straipsnio apie partizanų knygoje Lithuania under the Soviets. Ponas Diržas taipgi rūstina, kodėl ne ašai pats ponui Budreckiui patiekęs tokį "ieškinį".

Dirvos skaitytojams yra žinotini bent keli šios istorijos momentai, kurių ponas Diržas arba nežino arba juos nutyli. Pirma, plagijato faktas egzistuoja. Jį Aidai įrodė fotostatinėmis kopijomis. Skaitytoją kviečiu palyginti Lithuania under the Soviets ypač p.p. 94, 46, 97, 107-8 su Lithuania 700 Years pp. 359, 360, 361, 392 ir tt. Nusirašymas nėra smulkmena, kaip ponas Diržas tvirtina. "Pasiskolinti" be kabučių yra ne tik ištisi sakiniai, bet ir ištisi skirsniai, įskaitant ir mano strp. išvadų formulaciją. Antra, nežinrnt pono Diržo priešinų tvirtinimų, plagiato faktas pažeidžia dvejopas normas: teisinės "copyright" ir profesinės mokslinio darbo metodikos taisyklės. Ponas Diržas įsitikinęs, kad pagal "liberalią" teisinę interpretaciją, ašai kaip autorius savo teisių apsaugoti negaliu. Ponas Diržas klysta. Ašai turiu ir kitą saugotoją. Maniškis straipsnis, kurio dalis ponas Budreckis nuplėgijo, pirmą kartą buvo išspausdintas prieš 10 metų, t.y. 1973 m. rugsėjo mėn. "Slavic Review" žurnale. To straipsnio persispaušinimui savo redaguotoje knygoje ašaiturėjau gauti leidimą iš "Slavic Review" žurnalo, Mat, to straipsnio originalus copyright priklauso ne man, bet to žurnalo leidėjui, kuriuom yra Amerikos Draugija Slavistinėm Studijom Skatinti (American Association for the Advancement of Slavic Studies). Jeigu man reikėjo gauti leidimą persispaušinti savo paties darbą, kaip tokio leidimo nereikėjo ponui Budreckiui, persispaušindant svetimą darbą? Jeigu ašai teisiškai statyčiau klausimą dėl copyright

pažeidimo, ponas Budreckis ir jo leidėjas turėtų reikalų ne su manim, bet visų pirma su "Slavic Review" žurnalo leidėjais. Nemanau, kad ponas Budreckis būtų paglostytas už tokį elgesį. Galvoju, kad su juo, reikalui esant, būtų pakalbama ir "rūsčiai".

Mokslo žmonės paprastai naudojasi vienas kito raštais, bet ne tokiau būdu kaip ponas Budreckis. Yra įprasta, kad panaudoti raštai yra arba cituojami, jei pažodžiui, arba nurodomi jų šaltiniai, jei parafrazuojama, arba gaunamas leidimas persispaušinti, jei naudojamos ilgesnės ištraukos. Ponas Budreckis maniški tekstą panaudojo visiškai kaip savą be jokių nurodymų. Ponas Diržas sako, esą mano šaltiniai nurodytas. Tekste jo nėra. Knygos gale jis išvardintas su visais bendriniais šaltiniais, bet be jokių paaiškinimų, kad tuom darbu naudotasi daugiau negu "bendrai". Universitete tokią praktiką vadiname nusirašymu ir už ją studentui rašome "F" (lietuvišką vieneta). Profesiniam gyvenime tokie reiškiniai yra griežtai smerkami. Nuo plagiatorių stengiamasi apsaugoti bent plagijatų fakto paskelbimu; tokiu būdu stabdomas plagiatų kartojimasis.

Ponui Diržiui gi atrodo, jog pono Budreckio padaryto plagijato nereikia smerkti, nes jisai padarytas patriotiniais motyvais, norint garsinti Lietuvą. "Garsinti" buvo galima darbą atliekant ir su moksliniu sąžiningumu. Tuom būtų pakeliamas savojo rašto svoris; tuom ir Lietuvos garsinimui geriau būtų pasitarnauti. Tegu ponas Diržas nekaltina nei Vardžio nei Aidų dėl to, kad šis reikalas pasiekė spaudos skiltis. Jaučiu pareigą paaiškinti, kad Aidų straipsnis pasirodė net trims metams praėjus po to, kai ašai privačiai "Manyland" leidyklos savininkui pranešiau apie plagijato faktą. Reikia tik stebėtis, kad ir žinodami šį faktą, tiek ponas Budreckis tiek leidykla be pataisų (jei tikėti pono Diržo nurodymui) ką tik iš naujo perspausdino Budreckio straipsnį.

Pilnai pritariu Dr. J. Ballo pasipiktinimui plagijavimo praktika. Gerai padarė ir Aidai, paskelbdami dar vieną plagijavimo faktą: tokia praktika yra yda, kurią reikia išskirti, kad būtų pasitaisoma. Ponas Budreckis tegu neieško šiame fakte jokių inspiracijų; Aidai yra spausdinę jo raštus, ašai esuamerikietiškoje literatūroje teigiamai vertinę jo kai kurį darbą. Už plagijavimą tačiau ašai jo pagirti negaliu. Skaitau taip pat liūdina visuomeninė apraiška ir tai, kad ponas Diržas tokią praktiką teisina. Tuo teisinimu jisai negali nuplauti dėmės, kurią savo elgesiusau užsimetė ponas Budreckis. Tą tik ponas Budreckis pats tegali padaryti.

Vytautas Vardys
Norman Oklahoma

NEOLITHUANŲ ŽINIAI

Kaip jau buvo Dirvoje paskelbta, šiais metais vasaros stovyklą ruošia Korp! Neo-Lithuania Vyr. Valdyba. Laikas nuo rugpjūčio 25 d. iki rugsėjo 2 d. Vietė -- NEPTUNES Resort, Rt. 2, Eagle River, Wisconsin, sav. L. K. Šlenys, tel. (715) 272-1130.

Stovyklą uždarius ten pat rugsėjo 2 d. įvyks Korp! racijos visuotinis suvažiavimas.

Tad visi kolegos ir kolegės prašomi šiais metais savo vasaros atostogas derinti prie stovyklos ir suvažiavimo laiko ir nieko nelaukiant registruotis pas Vyr. Valdybos išd. kol. Br. Kasakaitį, 7150 So. Spaulding Ave., Chicago, Ill. 60629. Primename, kad visiems kolegomis-ėms išsiunčiami asmeniškai laiškai su smulkesne stovyklos programa. Užsiregistravimo data iki rugpjūčio 4 d. Registruojantis prašom atsiųsti 25 dol. užstatą.

Korp! Neo-Lithuania
Vyr. Valdyba

OPPORTUNITIES FOR SKILLED TRADESMEN
Greenville Products Corporation, Division of White Consolidated Ind., has openings in skilled trades classifications and is considering card carrying journeymen and other experienced journeymen for these openings. Applicants must furnish written proof of experience and ability.

TOOL ROOM DEPARTMENT
TOOL AND DIE MAKERS

MAINTENANCE DEPARTMENT
PIPEFITTER. PIPEFITTER WELDERS.
GENERAL MAINTENANCE WELDERS. GENERAL MAINTENANCE. ELECTRICIANS.

These are permanent, year-round jobs and offer good steady wages, and the company provides a fine fringe benefit package including family health insurance, life insurance, paid holidays, vacation and other fine programs.

APPLY AT EMPLOYMENT OFFICE WEEKDAYS 8 A.M. TO 5 P.M.
GREENVILLE PRODUCTS CORP.
515 W. Gibson Drive Greenville, Michigan 48838
(51-52)

CUTTERS
ELECTRIC KNIFE
CLOTH AND VINYL
EXPERIENCE ONLY
APPLY EMPLOYMENT OFFICE
8:30 to 11:30 AND 1 to 3:30
DETROIT TRIM PLANT
12501 DEQUINDRE
DETROIT, MICHIGAN
Near Chrysler Expressway S. of Davison
956-6378
An Equal Opportunity Employer
CHRYSLER CORPORATION
(51-52)

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

MAILING ADDRESS

P. O. Box 03206, Cleveland, Ohio 44103

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO •
PUBLISHED TWO TIMES A WEEK EVERY WEDNESDAY AND
FRIDAY BY AMERICAN LITHUANIAN PRESS RADIO ASS'N. VILTIŠ.
INC. • SUBSCRIPTION PER YEAR \$13.00 • SINGLE COPY 15 CENTS.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

ASSOCIATE EDITOR ALEKSAS LAIKŪNAS

DIRVA ISEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS •
PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METŲ \$7.00 • ATSKIRO
NUMERIO KAINA 15 CENTŲ • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR
TAISOMI REDAKCIJOS NUOŽIORA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI
GRAŽINAMI TIK AUTORIAUS PRASANT • PAVARDE PASIRASYTI
STRAIPSNIAI NEBŪTINAI ISREISKIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ
SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBĄ REDAKCIJA NEATSAKO.

REDAGUOJA: VYTAUTAS GEDGAUDAS IR ALEKSAS LAIKŪNAS

SPAUDA IR ORGANIZACINIAI GINČAI

Kiekvienas didesnis tikslas, didelės svarbos darbas reikalauja daugybės, visų susipratusių lietuvių dėmesio ir paramos. Bene didžiausio dėmesio mūsų išeivijoje vertas darbas yra lietuviška spauda, be kurios būtų neįmanoma atlikti, o atlikus apie nuveiktus darbus ir pasiektą tikslą niekas nesužinotų, nors ir labai garbingi bei lietuviškai reikalingi atlikti darbai nieko kito tam tikslui nepaskatintų.

Spauda ypač dabar yra didžiausiu mūsų tikslu, kai fizine jėga neįmanoma išvaduoti Lietuvos, kai tėvynėje spaudapajungta besąlyginiam okupanto garbinimui. Dabar mūsų išeivijos informacijos tikslas lieka dar svarbesnis.

Didį informacinį įnašą atlieka lietuvių radijo vartotojai, bet jų balsas ne taip toli siekia. Spauda ir šiuo atveju yra galtingesnė, užtat jos išlaikymas brangesnis. Ją reikia perrašyti, kai tuo tarpu radijo galima klausyti pačiam nieko neatsilyginant, kitų rėmėjų sąskaiton, pasilikant "zuikui".

Išeivijoje mūsų spauda yra įvairių ideologijų bei organizacijų rankose ir tai parodo jos demokratinę veidą, nuomonių reiškinio skirtingumus, žinoma, parodo ir kai kurių laikraščių tolerancijos stoką. Didysis mūsų spaudos tikslas visų tas pats -- žadinti lietuvių tarpe tautinę sąmonę ir skelbti Lietuvos išlaisvinimo idėjas. Lietuvių spauda tuos uždavinius puikiai atlieka nors kartais tuos įvykius per savo prizmę pateikia arba kai ką "užmiršta" paminėti, jei ne draugas ar geras kaimynas -- kam nors naudingo bendram lietuviškam reikalui atlikti.

Tą didįjį tautinį darbą dirba ne taip jau gausūs idealistų sambūriai. Aukojama lėšas, poilsio laikas ir energija. Tačiau, kalbant apie spaudą, negalima nutylėti organizacinės veiklos, dėl kurios paskutiniu metu spaudoje matome tiek daug puslapių užimtų ginčams, įrodinėjant, kad visą veiklą reikia apjungti į vieną organą, rungtyniaujant dėl pirmenybių, kas ir ką turi sau įsijungti. Tie ginčai nuvertina ir spaudą. Vadovams nesutariant ir visa bendruomenė ima skaldytis vieni pritardami vienai organizacinei

grupei, antri kitai ir t.t. Puolami laikraščiai, kai nepatinka jų skelbiamos idėjos palaikant kurią nors vieną ar kitą pusę. Tų nuolatinių ginčų daugelis nebenori skaityti, kaip amerikiečiai apie "Watergate".

O tačiau kiekvienos organizacijos dirbami tautiniai darbai atlieka skirtingus savo užsibrėžtus planus, juos įgyvendina, papildoma kitų nesuspėjus atlikti. Ar ne geriau būtų prisiminti, kad Lietuva visiems lietuviams vienodai brangi, ne vienai kuriai grupei ar organizacijai.

Vienas iš didžiųjų įnašų į tautinį lobyną yra du kartus savaitėje Vilties dr. leidžiamas laikraštis Dirva. Tai tautinės minties, o taip pat ir politinio, kultūrinio bei lietuvių išeivijoje skleidimo balsas, turintis savo skaitytojų ir rėmėjų bei nuolatinių rūpintojų gausų ALTS-gos narių užnugarį, kurį tačiau bandoma ir nuvertinti, norint įrodyti LB pirmenybę prieš ALT ir VLIKą, o apie ALTS-gą taip rašoma: "Tuo labiau bejėgę jaučiasi aktyvioji mažuma "tautininkai" neturėdami progos savo nuomonę pareikšti rinkimų urnose, savo ištikinimams jie reiškia aštrią kritiką" (Draugas, 1968.9.14).

Kalbant apie bejėgę "mažumą" tenka priminti, kad toji "mažuma" visai pagrįstai turi kuo pasididžiuoti: leidžia Dirvą, Naująją Viltį, išleidžia Smetonos monografiją, beveik jos narių lėšomis Laisvės Kovų Dainas, Lithuania 700 Years tris laidas ir jau baigiamą vykdyti kiti planai. Tos "mažumos" didybę neseniai parodė Detroitie įvykęs gausus ir darbingas seimas apžvelgęs nuveiktus darbus ir nustatęs gaires ateičiai.

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos veikla per Dirvą ir Naująją Viltį jungia mus tautiniams plačių polėkių tikslams ir ugdo tautinį susipratimą, kurio dėka mūsų organizacija eina planingu visuomeninės, politinės, kultūrinės bei ideologinės veiklos keliu, nenukrypdoma į šalis, neekvodama energijos nesibaigiantiems kitų organizacijų ginčams, nes jeigu kokia org-ja, grupė ar institucija nespėjo susiorganizuoti per ketvirtį šimtmečio,

Helsinkio konferencijos realybė Čekistiniu būdu areštuoti pabaltiečiai stebėtojai

Suomijos sostinėje, Helsinkio mieste, vyko Europos Saugumo konferencija. Laisvas pasaulis ilgai įtaringai stebėjo paruošiamuosius tos konferencijos darbus. Šios konferencijos paruošimu perdėm atidžiai rūpinosi Sovietinė Rusija. Tai savaime rodo, kad didžioji pasaulio diktatūra turi savo užkulisinius planus, savo slaptą strategiją, manevruoja savo juoda ranka.

Kaip visad Maskva bandys iš tos tarptautinės konferencijos išsunkti savo politinį "primilžį": ar tai bus prakišta sovietams naudinga rezoliucija, ar nuolatios Maskvos siekiamo geografinio ir politinio Europos status quo bent dalinis pripažinimas, ar pavergtųjų kraštų bet kurio laisvės šauksmo užšaldymas ilgam laikui.

Į konferenciją suvažiuavo 35 įvairių kraštų užsienio ministrai su savo gausingomis svitomis.

Konferenciją stebėti atvyko daugelio pasaulinių žinių agentūrų korespondentų. Atvyko, taip pat, iš įvairių kraštų politiniai konferencijos stebėtojai. Iš JAV nuvyko politinių pabaltiečių organizacijų atstovai. Nuvyko dr. K. Valiūnas, dr. P. Vileišis, dr. J. Genys ir E. Žilionytė.

Stebėdami Europos konferencijos darbų ir posėdžių eigą lietuviai stebėtojai (kaip tai įprasta politinių stebėtojų tradicijoje) galėjo lankyti konferencijos delegatūras, reikšti savo point of view informuoti. Tuo pat laiku, politinės ir laisvos valstybės tradicijoje, stebėtojai gali daryti savo išvadas iš konferencijos eigos, nuosprendžių, situacijų. Visos tos laisvės automatiškai suteikiamos politiniams stebėtojams ilgametės laisvųjų valstybių tolerancijos bei respekto tradicijų keliu. Tokiu būdu konferencijos stebėtojai tapo konferencijos taktiniais, konferencijos dalyvių išmanymo rezervu, tam tikra garantija, kad konferencijos eiga neįgaus kurios nors stambios politinės jėgos paviduoto ekstremizmo, kas nėra naudinga, net pragaistinga, laisvojo pasaulio tvarkymuisi.

Turėdami prieš akis tas laisvojo pasaulio tradicijas, lietuviai stebėtojai nuvyko į Helsinkį, suėjo į vieną kitą kontaktą su pasirinktais objektais. Ilgai stebėti konferencijos jie negalėjo -- jie buvo areštuoti!

Nežinia dar, kas išprovokavo suomių policiją atlikti tą barbarišką, iš laisvojo pasaulio tradicijų pasityčiojantį aktą? Ar tai buvo pabaltiečių atstovo trumpas nuomonėmis apsikeitimas su sovietiniu užsienio reikalų ministru Gromyko? Ar tai buvo pabaltiečių literatūros pa-

tai vargu bėra vilčių jos ateičiai, kai tiek daug yra kasdien lietuviškų degančių skubių darbų.

(eč)

skleidimas? Ar tai buvo sovietų provokacija Suomijos policijos rankomis?

Kaip bebūtų, tuos barbariškus areštus tenka prirašyti sovietinei iniciatyvai. Niekas visoje konferencijoje nėra suinteresuotas pašalinti iš konferencijos stebėjimo posto lietuvių, latvių ir estų, atvykusius iš laisvojo užsienio. Pro formą galima atrasti ir mizeriškiausią paragrafą, kokį nors lokalinės policijos potvarkėlių, pagal kurių policija gali ką nors padaryti. Bet konferencijos orumo šėšelyje, greta pasaulinio įvykio masto argi mizeriški ir dirbtiniai sukurti priekabavimai nekompromituoja pačios Suomijos, suomiškosios demokratijos, tolerancijos laisvosios parlamentarinės sistemos?

Europos Saugumo konferencija nėra slaptos diplomatijos padaras. Konferencijos durys privalo būti atviros viso lais-

vojo pasaulio politiniams stebėtojams. Kitaip konferencija tampa įtartinu, suokabininkišku politinių maklerių lizdu. Laisvoji spauda, kaip politiniai stebėtojai, ypač neatskiriama panašių konferencijų dalis. Todėl mes klausime: quo vadis Suomi? Kur žengi, Suomija?

Dar prieš keturias dekalas teriojama Sovietinės Rusijos ordų, deginama, bombarduojama, nekinama sovietinės propagandos, kraujuojanti ir raudanti, kenčianti Suomija, argi tu gali savo valstybei ieškančius laisvės pabaltiečius areštuoti, įkalinti, neleisti jiems stebėti konferencijos, kurioje bendras Suomijos ir Pabaltijo priešas, Sovietinė Rusija, mėgins ieškoti sau naudos ir savo groboniškumą įteisinti?

Quo vadis, Suomi? Kur žengi demokratinė, Kallevalos laisvųjų kovos šėšelyje gyvenanti Suomija? (J.)

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS VEIKLOS BARAI

PLB pirmininkas S. Barzdukas birželio 18 d. Drauge bando užginčyti Vytauto Abraičio Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos seime pareiktą minčių teisingumą, kad JAV LB ėmė varžytis su ALTa dėl politinės veiklos nurodant, jog dėl tų varžybų nukenčia ne tik Lietuvos vadavimo akcija, bet ir kultūriniai lietuvių reikalai.

V. Abraitis pabrėžė, kad esančios gana ryškios paskutiniųjų 3-4 metų PLB ir JAV LB-nės pastangos perimti VLIKo ir ALTos funkcijas.

Kad LB-nė pasuko politinės veiklos kryptimi ir, kad nuo to nukenčia kultūriniai reikalai, tai šiandien kiekvienam yra aišku, kas dar neužsimerkė aplamai lietuviškiems reikalams. Daugiausia kenčia liuanistinėms mokykloms skaitinių ir vadovėlių reikalai. Tiesa, dainų ir tautinių šokių švenčių organizavimas gyvuoja, bet čia tik patys pirmieji lietuviškų "naujamųjų" žingsniai į mūsų kultūrą suburiant jaunimą nors trumpam po trispalvę vėliava draugėn pašokti, padainuoti.

S. Barzdukas čia pat bando V. Abraičiui įrodyti, kad LB jokių kėslų neturi, tačiau juk Washingtono prie JAV valdžios ALTos ryšininku yra paskirtas dr. J. Genys, o LB igaliojamas A. Gureckas. Nebūtų nieko blogo dėl jų abiejų paskyrimo, nes JAV lietuviai abu juos gerbtų ir jų sugebėjimus vertintų, jeigu iškilus reikalui galimus žygius jie darytų vieningai, pas tuos pačius pareigūnus, tuo pačiu reikalu eidami bent pasitartų. JAV-se laikas labai brangus, kai vienas atstovas ateina, jis būna mielai priimamas ir išklausomas, bet kai tą pačią istoriją visų lietuvių var-

du atėjęs vėl kartuoja kitas, tai sekanti kartą tokios tautybės atstovai gali būti nebepriimti nei vienas.

(Nukelta į 4 psl.)

Šis bei tas

SKIRPSTAS

Jonas Aistis! Išėjo negrįžtamai... Nepriklausomybės laikmečio lyriškiausias mūsų poetas, Grakščiausio lietuviško žodžio kūrėjas. Ką jis rašė, net visuomenės ar politikos temom, visa jam tvintė tvino vien jausmo įspūdžių, visa buvo jo individualybės nuotikomis nuspalvinta. O eilėraščiuose kūrybinis žodis -- taip jautrus, taip nuoširdžiai išsakomas, lyg išpažinties grauduliu ar kartarsio skausmu išliejamas. Todėl ir veikė, ir jaudino tuo išraiškos grynumu, atviru intymumu. Jo raštų skaitytojas (arba klausytojas) tuoj atpažindavo tikrą kūrėją, nenueluto meno atstovą. Ir kiekvienam tapdavo aišku, kad nei didelės išminties turinys veikaluose, nei įmantri kompozicija, nei išgludinta forma -- niekada negali atstoti gimto poetinio talento.

J. Aisčio poezija žavėjo ir auklėjo visą jaunesniąją kartą, juo buvo gėrimasi ir sekama, jo posmai su meile deklamuojami. Ir žinome dabar, kad -- tikri poetai nemiršta. Gal būtų, kai autorius išsina į Anapus, jo poezija tampa dar ryškesnė, jo kūryba dar labiau vertinama.

Kaip Mykolas Vaitkus, taip ir Aisčio poezija šiais metais tebūna ypačiai prisimenama mūsų susirinkimuose, koncertuose, išpūdinga ir originalu žiūrėti bet kurią programą ar ir eilinę draugijos sueigą -- pradėti poeto grožiniu žodžiu, lyg malda prie jo šviežio kapo. Porą minučių stabtelėti ties tik ką mūsų buitį palikusių kūrėjų, kurio žodis amžinai nemiršta.

Šių dviejų žymių poetų netelimas šiais metais tetampa mūsų visuomenei staigiu priminimu, kokį brangų, neįkainojamą turtą tau tos kultūrai sudaro gabūs kūrėjai. Talentingas asmuo iškyta tautoje kaip šviesus žibintas, kai jis savo ypatingas jėgas paaukoja savo brolių bendruomenei, kad ji galėtų į dvasios viršūnes kilti. Todėl branginkime gyvus menininkus savo tarpe, o mirusiųjų veikalais gaivinkime kadienybėje apdulkstančias savo sielas.

Kartais vis pasigirsta balsų, esą turime per daug period, spaudinių -- reikia jų kiekį siaurinti, kai kuriems laikraščiams susijungti. Bet regis, geriau palikti laisvę: kurie savaime mirs -- temiršta natūraliu keliu, be prievartos, o kurie tebeplūsuoja gyvybe -- dar nemarinkime.

Štai grožimės jau antri metai einančiu spaudiniu -- kuklus vardas Mūsų Žinios, lietuvių jėzuitų ir Jaunimo Centro biuletenis. Chicagoje jėzuitų sėkmingi darbai mūsų visuomenės remiami, užmojai plėtėja, jų namai tikrai pavirto lietuviškos veiklos centru. Todėl visų tų bruzdėjimų atspindžiai pririekė antrojo spaudinio, greta Laiškų Lietuviams, Redaktorių -- gabusis menininkas fotografas A. Kezys. Spaudinys net labai gražios išvaizdos. Tai jau ne biuletenis, o visas laikraštis.

Gal svarbiausia žymė tai -- Mūsų Žinios dvelkia moderniu jaunatviškumu. Turinys įvairus ir nenuobodžiai išklodytas, gausu trumpų žinių apie Jaun. Centro įvykius, o vis su gyvų vaizdų nuotraukomis, kuriose daug kur šoka arba dainuoja jaunoji karta! Net yra pora puslapių, skirtų jaunimo raštams -- Mūsų jaunimo žodis, redaktorė Danutė Brūškytė. Čia mėgina suplazdėti jų poezijos posmeliai, lietuviški prozos gabalėliai arba maslūs svarstymai apie mūsų jaunųjų problemas. Jaun. Centras turi ir savo jauną chorą, vedamą F. Strolis, tad spaudinį atskamba ir jaunų balsų entuziazmas, sykiu ir prisiglaudimas prie lietuviškos kultūros židinio.

Nors biuletenis sakosi siekias vien mūsų veiklą dokumentuoti, kad būtų atžymėti įvykiai ir žmonės ir visa teikiama archyvuose ateičiai, bet regis leidinys taps naudingas nemažiau ir dabarčiai -- redaktoriaus mokėjimu patraukti, sudominti jaunąją kartą.

LIETUVOS DIPLOMATIJOS ŠEFO S. LOZORAČIO PASISAKYMAI ITALŲ ŽURNALE "IL CAVOUR"

-- Kokia yra Baltijos Valstybių pozicija ir kokie jų interesai Helsinkio konferencijos atžvilgiu?

-- Tarptautinis saugumas tegali būti pagrįstas teisės bei teisingumo dėsnių respektavimu. Pastarasis reikalauja, kad nebūtų pripažintos pasakytų dėsnių pažeidimais sudarytos padėties ir sukeltą prievole pažeidimų padarinius atitaisyti.

Sovietų Sąjungos agresija prieš Baltijos Valstybes ir jų okupavimas yra vienas sunkiausių ir akivaizdžiausių teisės pažeidimų Europos naujojoje istorijoje. Todėl būtų teisinga ir reikalinga, kad laisvų kraštų vy-

riausybės, dalyvaujančios Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijoje, pasisakytų už Lietuvos, Estijos ir Latvijos teisę į nepriklausomybės atstatymą.

Kiekvieno atveju mes tikimės kad Saugumo konferencija nepripažins Baltijos Valstybių aneksijos ir kad tuo būdu ji nebus paversta antrąja Muencheno konferencija.

Naujų saugumo garantijų reikalingumas, kuriuo Sovietų Sąjunga motyvuoja savo primygtiną reikalavimą sušaukti konferenciją, tėra grynas pretekstas.

Tikrumoj, tokios garantijos jau yra nustatytos tiek tarptautinėse teisėse, tiek Jungtinių Tautų statute.

Be to, papildomosios saugumo garantijos yra Sovietų Sąjungai bereikalingos, o Vakarams -- bergždžios.

Sovietų vyriausybė gerai žino, kad jai nėra puolimo pavojaus iš Vakarų pusės. O antra, daugiau kaip 50 metų patyrimas parodo, kad jokia saugumo sutartis nesulaukia Sov. Sąjungos nuo agresijų, kada jos reikalingos sovietų ekspansijai. Sovietų valstybės santykių su visais kaimynais istorija yra tam aiškus liudijimas.

Ši istorija prasidėjo sovietų vyriausybės pareiškimu iš 1917 metų lapkričio 15 dienos, kuriu visoms tautoms, o pirmoje eilėje, toms, kurios buvo rusų imperijos sudėty, buvo pri pažinta teisė į apsisprendimą, suverenumą ir nepriklausomybę. Vos metams praėjus, ta pati sovietų vyriausybė pradėjo karą prieš Suomiją, Estiją, Latviją, Lietuvą, Lenkiją, Ukrainą ir kitas kaimynines valstybes ligi Chi vos ir Bucharos Centrinę Aziją.

Karas prieš Lietuvą pasibaigė Maskvos taikos sutartimi iš 1920 metų liepos 12 dienos, kuria sovietų vyriausybė visiems laikams ir be jokių rezervų pripažino Lietuvą suverenine ir nepriklausoma valstybe.

Analoginės taikos sutartys buvo sudarytos su dviem kitom Baltijos Valstybėmis, Estija ir Latvija, kaip lygiai su Suomija ir Lenkija.

Šitaip sovietai padarė pradžią "saugumo ir bendradarbiavimo" laikotarpiui Rytų Europoje.

Tęsdama savo pastangas sustiprinti "saugumo ir bendradarbiavimo" iliuzijas, Sovietų Sąjunga nepasitenkino taikos sutartimis. Ji pasidė savo Vakarų kaimynams ir vėliau sudarė dar ir kitas saugumo garantijas. Būtent, Nepuolimo, Prisidėjimo prie Briando-Kellogo paktų ir Už puoliko sąvokai apibrėžti konvencijas, Baltijos Valstybės gavo dar vieną saugumo ir nepriklausomybės gerbimo garantiją, nustatytą Savitarpo pagalbos konvencijose, kurios buvo pasirašytos 1939 metų rudenį, pasaulio

liniam karui jau prasidėjus.

Ši susitarimų sistema atrodė tikra saugumo ir bendradarbiavimo uola. Bet tą uolą Sovietų Sąjunga sugriovė pirmąja proga, atsiradusia karo metu.

-- Bet argi rusų diplomacija neteigia, kad ji visada gynusi Lietuvą ir kitas Baltijos Valstybes nuo nacių užmačių?

-- Tas "gynimas" buvo toks. 1940 m. rugpjūčio mėnesio 23 dieną sovietų vyriausybė ir nacionalistinė vokiečių vyriausybė pasirašė slapta (von Ribbentropo-Molotovo) susitarimą, kuriuo buvo nustatyta laikyti Estiją ir Latviją sovietų įtakos zona; o Lietuvą Vokiečių Reicho zona. Tuoj po to Hitlerio vyriausybė pareikalavo, kad Lietuva įstotų į karą ir pradėtų karo veiksmus prieš Lenkiją, kurios didelė dalis tuo metu jau buvo vokiečių okupuota. Lietuvos vyriausybė pakartotinai atsisakė išpildyti šį reikalavimą, patvirtindama Lietuvos neutralumą, paskelbtą karo pradžioje specialiu įstatymu.

Šitokiomis aplinkybėmis rugsėjo 28 dieną von Ribbentropas ir Molotovas pasirašė naują slapta susitarimą. Juo einant Hitleris "perleido" Lietuvą į sovietų įtakos zoną, rezervuodamas Reichui tam tikrą Lietuvos teritorijos plotą lietuvų vokiečių pasieny. Kiek vėliau šis plotas buvo Hitlerio vyriausybės perduotas sovietams už kelis milijonus aukso dolerių.

Šitaip dabartinė saugumo ir bendradarbiavimo konferencijos iniciatorė, Sovietų Sąjunga, užbaigė savo pasirodymus užpulti tris Baltijos kraštus ir sunaikinti jų nepriklausomybę.

1940 m. birželio 14 dieną Sovietų Sąjunga pradėjo ciniškai jai įprastu būdu vykdyti agresijos planus. Būtent, Maskvos vyriausybė pateikė Lietuvos vyriausybei ultimatumą, kuriame pavartodama melagingus pretekstus, pareikalavo, kad būtų sudaryta "drauginga" Sovietų Sąjungai vyriausybė ir kad sovietų kariuomenė būtų įleista į Lietuvos teritoriją. Dar prieš baigiant ultimatumo terminui, raudonosios armijos šarvuotosios divizijos įsiveržė į Lietuvą.

Sovietų okupacinė valdžia, pa stačiusi vadinamąją "koalicinę vyriausybę", sudarytą iš komunistų ir "nepartinių", pradėjo ruošti parlamento rinkimus, būtent, šitokių būdu.

Buvo leista vien tik komunistų partijai ir jos spauda, uždraudžiant visas kitas partijas bei organizacijas, neišskiriant tikybinių ir bet kurios rūšies ir pakraipos spauda. Buvo įvykdyta pirmoji deportavimo banga, kuri palietė kelis tūkstančius visų socialinių sluoksnių žmonių. Dauguma deportuotų karininkų ir policijos tarnautojų buvo sušaudyti.

Šitokiomis aplinkybėmis ir komunistų partijai paskyrus kandidatus, įvyko be jokios kontrolės "rinkimai", kuriuose dažnai balsavo sovietų kariškiai.

Šių rinkiminių manipuliacijų pasekoje sušauktas komunistų susirinkimas aklamacija, kurioje vėl dalyvavo sovietų kariškiai, nutarė prašyti sovietų vyriausybę įjungti Lietuvą į Sovietų Sąjungą. Prašymas, žinoma, buvo priimtas.

Visi Lietuvos diplomatiniai atstovai, kurie jau anksčiau buvo nutraukę santykius su vadinamąja vyriausybe, pareiškė protestus tiek jai, tiek atitinkamoms užsienio vyriausybėms.

Sovietams sufalsifikavus tariamais rinkimais lietuvų tautos valią, prasidėjo Lietuvos sovietizavimas, tai yra, pilietinių laisvių panaikinimas ir tautinė bei religinė sprespauda.

Vokiečių - sovietų karo išvakarėse buvo deportuota kelios dešimtys tūkstančių lietuvų. Pasauliniam karui baigiantis ir sovietams vėl okupavus Lietuvą, masiniai deportavimai įvyko trečią kartą, siekiant ypač pakirsti ūkininkų pasipriešinimą priverstinam kolchozų steigimui. Analoginė buvo įvykių eiga Latvijoje ir Estijoje.

-- Kokia yra dabartinė teisinė ir politinė Baltijos Valstybių padėtis?

-- Iš visų šia paminėtų faktų seka, jog vadinamos Lietuvos, Latvijos ir Estijos sovietinės socialistinės respublikos tėra fikcija. Sovietų Sąjunga panaudoja šią fikciją užmaskuoti tikrąjį padėčiai, tai yra, turtųjų valstybių karinei okupacijai, kuri yra įvykdyta ir palaikoma lauzant tiek tų tautų valią, tiek tarptautinę teisę.

Todėl Baltijos Valstybių priverstinis aneksijos pripažinimas sunkiai pažeistų teisės nuostatus ir teisingumo dėsnius.

Šia proga pažymėtina, kad šiuo metu daug kalbama apie demokratiją ir reikalaujama vykdyti atskirų valstybių vidaus dalykus. Mano įsitikinimu yra atėjęs laikas, kad demokratijos dėsniai būtų pripažinti kaip vienas tarptautinės politikos pagrindų. Tai būtina ypač tais klausimais, kurie liečia tarptautinius nusi kaltimus bei neteisėtumus arba agresijos aukų teisių apgynimą ar bent respektavimą.

-- Ką Tamsta manai apie Sovietų Sąjungos politiką, kuria siekiama gauti vadinamosios "realybės" pripažinimą tarptautinių santykių "normalizavimo" pretekstu?

-- Vienas sovietų skelbiama obalsių yra santykių "normalizavimas", kurį jie supranta kaip "realybės" pripažinimą. Čia reikia konstatuoti, jog sovietų valstybė ir dėl savo politinės santvarkos ir dėl ideologijos, negali turėti normalių santykių, visuotiniai priimtąja prasme, ne tik su normaliomis valstybėmis, bet dargi ir su tomis, kurioms priemesta komunistinė santvarka. Tai įrodo tiek visų Sovietų Sąjungos kaimynų likimas, tiek Vengrijos ir Čekoslovakijos invazijos

numalšinti tenykščiams komunistams, nukrypusiems nuo Maskvos linijos.

Kaip Maskva vykdo normalius santykius matyti taip pat Vietnamo kare, kuris buvo "sovietnamizuotas". Turėdama diplomatinius santykius su Jungtinėmis Amerikos Valstybėmis sovietų vyriausybė aprūpino šiaurės Vietnamą sunkiaisiais ginklais kurie buvo pavartoti prieš Jungtinių Valstybių kariuomenę, tei sėtai ginančiai, einant defenzyvinės sąjungos sutartimi -- Pietų Vietnamą nuo komunistinės agresijos.

Sovietų propagandos sukonstruota "normalizavimo" tezė yra beprasmiška dar ir dėl kitų sumetimų. Europos padėtis yra ne normali, sukrėsta dėl to, kad eilė Rytų ir Centro Europos valstybių su 100 milijonų gyventojų Sovietų Sąjungos smurto pasekoje neteko nepriklausomybės bei laisvės. Tad yra visiškai nerealu tvirtinti, kad tarptautinis tokios padėties pripažinimas reikėtų "normalizavimą".

-- Kurie yra tikrieji Sovietų Sąjungos tikslai jos jau nuo 1954 metų siūlomoj Saugumo konferencijoj?

-- Esu pasakęs pradžioj, kad sovietų keliamas naujų saugumo garantijų reikalingumas tėra pretekstas. Tikrumoj Sovietų Sąjungą tuo siekia paskatinti Vakarams pasirašyti susitarimus, kurie suteiktų jai galimybę saugumo priedanga kišti į kiekvieną svarbesnę Europos politikos klausimą ir net intervencuoti atskirų valstybių vidaus reikalais.

Nesunku numatyti, kad išgavę naujas saugumo garantijas, sovietai pareikalautų atitraukti iš Europos Amerikos kariuomenę, tvirtindami, kad jos pasilikimas esąs nereikalingas ir dargi sudarąs grėsmę taikai.

-- Šitokiomis sąlygomis kokios yra Baltijos Valstybės ateities perspektyvos?

-- Kai dėl ateities, dėl nepriklausomybės atstatymo, tai mūsų viltys yra pagrįstos pirmiausia tautiniu susipratimu, kuris nežiūrint sunkios sprespaudos yra gyvas. Vienas jo pasireiškimų buvo ginkluotas partizanų pasipriešinimas, kuris, karui pa-

sibaigus, tęsėsi Lietuvoj keletrius metus.

Dabar yra vykdoma moralinė rezistencija -- prieš okupaciją, tautinę ir religinę sprespaudą, rusinimą, komunistinę santvarką. Praėjusių metų pavasarį įvyko masinių jaunimo demonstracijų Lietuvos nepriklausomybės ir Bažnyčios laisvės obalsiais. Šiam sąjūdžiui numalšinti sovietai buvo priversti atgabenti kariuomenės dalinių iš Azijos.

Iš viso, padėčiai atvaizduoti svarbu atsiminti, jog viena komunistinės santvarkos ypatybių yra ta, kad ji savaime sukelia žmonėse pasipriešinimo dvasią ir laisvės troškimą.

Kai dėl pačios Sovietų Sąjungos, tai ir čia opozicijos reiškiniai yra vis dažnesni. Be kita ko, rusai išmoka naudoti slapta spaudą, kaip tikros informacijos ir protesto priemonę.

Neseniai vienas sovietų valdžios atstovas pareiškė, kad so vietai esą teigiamai išsprendę tautinę problemą. Bet tikrumoj ši problema yra sovietų piespaudos sukelta bei paaštrinta ir tegalės būti išspręsta sprespausvų kraštų nepriklausomybė, kuriems sovietų viešpatavimas yra jėga primestas.

LB VEIKLOS BARAI...

(Atkelta iš 3 psl.)

Niekad nepavydėtų LB -nei tų plačių užmojų, jei nematytų, kad ji nepajėgia susivirkinti kėsnio, kuris jau burnoje randasi. Tai aiškus pavyzdys yra S. Jonynienės paruošto vadovėlio išleidimas. Kas už jo turinį atsakinas, jei ne Lietuvių Bendruomenės Vadovybė.

V. Abraščio iškeltų minčių teisingumą patvirtina ir velionis prel. Mykolas Krupavičius, vienas iš B-nės kūrėjų, kuris tarp kitko rašė:

"Prie liūdny ir nepateisinamų mūsų išeivijos tarpe reiškinių reikia skirti pasirodą spaudoj norai visokeriopai išeivijos veiklą -- kultūrinę, politinę, labdaros ir kitos rūšies suteikti viename organe. Čia taip pat yra panašumo su bolševikų metodais. Visas problemas ir visus gyvenimo klausimus grūsti į vieną puodą yra bolševikinio primitivizmo ir barbariško būdingas reiškinys.

Tos pavojingos negalios yra kilusios iš mūsų pačių tarpo, mes patys jas turim ir gydyti. Ir juo greičiau pavyks jas iš mūsų išeiviško kūno pašalinti, juo bus sveikiau ir išeivijos veiklai ir Lietuvai". (Lietuviškoji išeivija, 28 psl.)

Artėjant PLB seimui į šias mintis reiktų atkreipti dėmesį.

E.C. Milius

PRIEŠ TRISDEŠIMT METŲ

(3)

Sužinojau, kad Vokietijos pasienis Suvalkų trikampyje labai griežtai saugojamas rusų karių su pagalba vilkinių šunų, kurie susekdamo žmonių pėdsakus. Einantieji per sieną buvo šaudomi ar, šunų pagauti, buvo vėliau baudžiami labai sunkiomis bausmėmis, net ištrėmimu iš Lietuvos.

Pasieniu rusų kariai vaikščiojo po tris, vienas nuo kito 24 žingsnių atstume. Jiems buvo draudžiama kalbėtis, kad pasislėpę žmonės, kurie nori slapta pereiti sieną, jų neišgirstų. Patruliai neuidavo į vieną pusę ir už pusvalandžio iš kitos pusės ateidavo kiti trys rusų patruliai. Man pasirodė, kad sieną per eiti vargu ar bus galima. Sunkio perėjimą ir tai, kad norėjau su savim išsivesti ir šunų, kuris dėl sąnario uždegimo nuo susimušimo turėjo vaikščioti su kriukiais, išstudijavęs sienos perėjimo galimybes, pasibaigus mano kelių dienų atostogoms, vėl grįžau į Uteną ir pradėjau eiti savo ligoninės vedėjo ir chirur-

go pareigas.

Sugrįžęs Utenon, pranešęs žmonai apie labai sunkų galimumą pereiti sieną, geležinę uždangą, sužinojau, kad Utenoje jau prasidėjo naktiniai areštai. Suėmė aps. dr. Svilą, taikos teisėją Jočį, mokesčių inspektorių Grauslį, seimo narį Jasutį ir kitus. Naktimis namie jau nebemiegojau, jaučiau kad kiekvieno momento galiu būti suimtas. Jei naktį ateity manęs ieškoti, tai būvau nusistatęs, gavęs pranešimą, tuojau pasišalinti iš Utenos. Buvo du galimūmai: arba laukti arešto ir trėmimo lėtai mirčiai Sibire, arba muštis per geležinę uždangą į laisvę Vokietijon, o vėliau amerikon, nes žmona buvo gimusi Amerikoje ir turėjo gimimo metrikus iš Pennsylvanijos.

Faktiškasis ligoninės tvarkytojas Jonas (Šlavikas) pašalino iš ligonių palatų kryžius. Man ne išbarė už tai, kad tie kryžiai buvo mano parėdymu pakabinoti. Sargas, ligoninės tvarkytojas, kuris gaudavo kas-

dien informacijų iš komunistų sekretoriaus, pareikalavo, kad diplomuota sesuo būtų pažeminta į slaugės paprastam darbui, o bemokslė slaugė būtų paskirta su aukštesne sesers alga medicinos sesers pareigoms. Ligoninėje, kaip ir kitose įstaigose, įsigalėjo komunistų teroras. Darbo lygis nukrito į žemiausią laipsnį su gyvybei pavojingu kraujo užkrėtimu. Ligonijų mirtingumas tuojau padidėjo. Komunistai ėmė priešas ieškoti ne pas save, bet tenai, kur ty priešas būtų nebuvo -- pas ligoninės vedėją. Jei toks atbulinis Utenos ligoninės progresas būtų ir toliau tolygiu smarkumu ėjęs, tai mirtinai būtų padidėjęs būtų reikėję laidojimo plotą kapinėse tuojau padidinti bent vienu hektaru.

Kad bėgimo įtarimą sumažinti, nuvykau Kaunan pas savo bendrąklaitį, medicinos fakultete pažįstamą sveikatos viceministrį dr. Girdzijauską, Norėdžiau, kad jis mane asmeniškai sumetimais keltų į Šakius, prie

Vokietijos sienos, iš kur galėčiau bandyti pabėgti Vokietijon. Ta proga prašiau atostogų. Bet sveikatos ministeris atostogų man nedavė, nes nebuvo chirurgas, kuris mane pavaduotų Utenos ligoninėje. Ministeris dar pridūrė man, kad dabar reikės daugiau dirbti, o mažiau atostogauti, ir šiais metais mėnesio atostogų aš jau negalėsiu gauti, nes reikia daugiau dirbti savo krašto išvaduojuoto Stalino garbei. Tai buvo dr. Kaganono nuomonė. Jis vėliau, atleistas iš ministerių, buvo nusiųstas Maskvon pasitobulinti ir karui užėjus jau nebegrįžo okupuoton Lietuvon.

Ėmėme ieškoti ir kitų kelių. Žmona nuvyko į Liubavo valsčių Lietuvos pasieny ir susitarė su ūkininku, kad jis pasiekęs sieną mūsų slapta praves per labai griežtai su šunimis saugojamą zoną. Tuo pačiu metu gavau sveikatos ministerio dr. Kaganono telegramą, kad aš keliamas į Šakius apskr. ligoninės vedėju ir chirurgu, o dr. Stukas iš Šakių keliamas į Uteną chirurgu. Pradžia gera, nes nuvykęs į Vokietijos pasienį, galvojau rasiu daugiau galimumų perbėgti Vokietijon, Vos gavau telegramą tuojau pat skambina Šakių apskrities viršininkas ir

reikalauja greit atvykti, nes eina ligoninės statybos pertvarkymai ir jam reikia tartis tik su nauju ligoninės vedėju. Viršininkui pareiškiau, kad kol neperduosiu Utenos ligoninės naujam ligoninės vedėjui, tol negaliu atvykti, nes gali būti visokių trūkumų, už kuriuos aš būsiu atsakingas. Aš pats delsiu perduoti ligoninės vedėjo pareigas, nes ruošiuosiu bėgti į Vokietiją, nė negalvodamas pildyti sveikatos ministerio įsakymą vykti į Šakius ligoninės vedėju. Bėgimas iš Lietuvos mano atsakingumą sudvigubina: viena, kad nepildau ministerio įsakymą ir apleidžiu tarnybą ir, antra, pagavimo atveju bausmė gali labai padidėti net iki mirties.

Būdamas Kaune dėl persikėlimo į Šakius, netikėtai Laisvės alėjoje susitikau pažįstamą iš Universiteto laikų ne lietuvį kilmės buvusį studentą, o dabar jau gydytoją. Šis, vos sutikęs gydytojas man kiša panosens dokumentą, rašytą rusų kalba, kad jis 20 metų yra Lietuvos komunistas, didelis pogrindžio veikėjas ir daug pasidarbavęs komunistui. Jis reikalavo ir prašė, kad Šakiuose aš jį per metus išmokyčiau chirurgijos ir kad jo paskyrimas į Šakių ligoninę yra pažadėtas sveikatos mi-

nisterio dr. Kaganono. Negalėdamas atsikratyti, pradėjau aiškintis, kad dar neturiu raštiško ministerio paskyrimo ir kad šitas reikalas bus sutvarkytas vėliau, kada mes abu būsimė ligoninėje. Aš slapta ruošiuosiu bėgti Vokietijon, o čia negaliu gauti atsikratyti senų komunistų Lietuvos priešų. Tas daktaras su 20 metų komunistu praktika manęs nepaleidžia ir reikalauja, kad aš čia pat gatvėje išduočiau jam pasižadėjimą raštelį, jog tik jis bus mokinamas chirurgijos, o ne kitas koks daktaras, mažiau pasidarbavęs komunistu labai. Pareiškė, kad tas akiplėša daktaras čia pat gatvėje turi lengvą iš buržių nusavintą mašiną ir siūlosi man, kad jis galis mane pavežti į Uteną, ir jei tik pasakysiu, tai tuojau važiuoja sunkvežimiu ir perveža mane iš Utenos į Šakius. Aš Lietuvos Universiteto klinikose pas prof. Kuzmą ir pas prof. Hagentoną mokiausi chirurgijos ketveris metus, o čia akiplėša Lietuvos komunistą ir mūsų laisvės duobkasių turpi stebuklingai negirdėtu greičio tempu išmokyti chirurgijos per vienieris metus. Tas žydėlis gydytojas sakė, kad kalėjime bus daug komunisto priešų, kuriuos galima bus paimti mokyti chirurgijos. (3,4)

TĖVYNĖJE MYLĖTI KRISTŲ IR SAVO TAUTĄ MUMS NELEIDŽIA

AR JAU ATLIKAI SAVO PAREIGĄ KRIKŠČIONIŠKIOS LIETUVYBĖS ATEIČIAI: IRAŠEI SAVO SEIMĄ IR ARTIMUOSIUS Į LIETUVIŠKĄ PARAPIJĄ?

PAIMK TELEFONŲ KNYGĄ IR PASKAMBINK ARTIMIAUSIAM LIETUVIUI KUNIGUI!

Jaunimo žygis Už Tikėjimo Laisvę 216-481-8854

WANTED AT ONCE JOURNEYMAN MACHINE REPAIRMEN DIE MAKERS FOR ALL SHIFTS. Good starting rate. Complete fringe benefits and overtime. DEMCO 411 S. FORT ST. DETROIT, MICH. (48-54)

Kviečiame praleisti savo atostogas Pietinės New Jersey Atlanto pakraščio gražiam kurorte

OCEAN CITY

mūsų vasarnamyje. Kambariai su tekančiais vandenimis kainuoja tarp 50.00 dol. ir 65.00 dol. savaitei dviems asmenims. Šeimyniška nuomoka, švarus ir rūpestingas patarnavimas. Atidari nuo gegužės pabaigos iki rugsėjo pabaigos.

Galite apsidrausti nuo lietingo oro

EUGENIJA ir JONAS JASINSKAI
Hotel Croft Hall, 601 Atlantic Ave.
Ocean City, N. J. 08226

Telefonai: 399-9871, privatus 399-1221
Area Code 609

KŪRYBA IR MOKSLAS

REITANAS — VALSTYBINĖS SAVIGARBOS GYNĖJAS

Mumyse tėjo į madą minėti jubiliejinius metus, istorinių įvykių sukaktis. Kaikurie minėjimai praeina liūdesiu, kiti pasididžiavimu. Iš tikro kiekvienais metais galima surasti kokią nors reikšmingą lietuvių tautai datą. Tat tenkinamės iškilensiais momentais. Niekas negali suabejoti, kad Lietuvos-Lenkijos sandraugos (žėčpospolitos) pirmasis padalinimas 1772 m. rugpjūčio 5 d. buvo lemtingas lietuvių ir lenkų tautų gyvenime. Bet aš nesu linkęs pabrėžti liūdnas sukaktis, kurios tik iššaukia ašarojimą ir nusiminimą. Ir katastrofos galima rasti giedriųjų pavyzdinių momentų.

Istorija mums dėsto, kad pirmojo padalinimo metu karalius DLK Stanislovas Augustas Poniatovskis ir žėčpospolitos bendras lietuvių-lenkų seimas bailiai ir negarbingai nusilenkė prieš austrų, prūsų ir rusų agresiją ir net ratifikavo savosios teritorijos atpėšimą. Gėda, kai

ALGIRDAS BUDRECKIS

valstybės žmonės dėl pinigų ar savos naudos išduoda savo valstybės interesus. Žėčpospolitos valstybinę savigarbą išgelbėjo vienas, užsispyręs, principingas lietuvis — Tadas Reitanas. Kas-ne-kas, bet negalima Reitano pavyzdį pasmerkti užmarštin, negalima jo asmenybę atiduoti lenkų didvyrių panteonui.

1772 m. antroje pusėje lietuvių ir lenkų Baro konfederacija, t.y., patriotų kova už savarankiškumą, buvo numalšinta. Kotrynos II ir Pričkaus II kariuomenės okupavo žėčpospolitą. Spalio 6 d. sunervintas karalius Stanislovas Augustas sušaukia senatorių pasitarimą. Atvyksta vos 28. Ką daryti prieš kaimynų įsiveržimą? Nuomonės išsiskiria: priešintis rusų-prūsų įsibrovėliams? Laukti prancūzų pagalbos? Nors nutarta nešaukti seimo, kuris turėsias patvirtinti

valstybės padalinimo aktą, rusų, prūsų ir austrų pasiuntiniams spaudžiant, karalius nusileidžia.

Bus seimas. Priešiminiųuose seimeliuose patriotiškai lenkų vyskupai Solytkas ir Krasinskis kalbino bajorus nerinkti atstovų. Žymesnieji bajorai ir didikai nedalyvauja rinkimuose. Šis patriotų susilaikymas duoda progos rusų nepaprastam įgaliotiniui Štakelbergui praveisti sau palankius kandidatus.

1773 m. balandžio mėn. 19 d. Susirinko III atstovų, o pusę jų buvo svetimųjų valstybių papirkti. Nemaža gaudavo net nuolatines algas. Vadovauti veržėsi garbėtroška Adomas Poninskis. Vien tik 1773 Lenkijos didysis virėjas (kuchmistras) Poninskis priėmė nuo rusų 43,000 rublių. Tuomet Varšuvoje šeiminkavo svetimos įgulos. Miesto komendantu buvo austras generolas. Įdant seimas nebūtų pertrauktas, rusų Štakelbergo įsakymu Poninskis prikalbino 75 lenkų atstovus ir 6 lietuvius užmegzti konfederaciją. Mat, konfederacijos metu "liberum veto" negaliojo. Lenkai pasidavėliai paskyrė maršalka Poninskį, o lietuvių Brastos atstovą Mykolą Radvilą.

Konfederacija ryžosi "visuotiniui saugumui, sosto kilnui, katalikų tikėjimui, teisėms ir laisvėms užstoti ir ginti", o iš tikrųjų susirinko padalinimo aktui priimti be pavojaus. Konfederacijos akte niekur neužsiminta apie žėčpospolitos integralumą. Atrodė, jog Štakelbergo planas bus sklandžiai įvykdytas. Tačiau Naugarduko atstovas Tadas Reitanas užprotestavo.

Bajoriška Reitanų šeima buvo atsikėlusį į Lietuvą iš Vokietijos per Prūsijos, Reytan arba Reitaną šeima nuo XVII a. vidurio gyveno Lietuvoje. Ji susigiminiavo su lietuvių bajorais, prisisėdama Lietuvos savarankiškumui ir lenkiška kultūra.

Tadas Reitanas gimė Naugarduko vaivadijoje Stružove. Jo tėvas buvo Dominikas. Tadas mokėsi pas jėzuitus Naugarduke, o vėliau pas progresyvių pėjųorus Varšuvoje. Jis tarnavo Lietuvos kariuomenėje. Remdamas Karolį Radvilą, Tadas Reitanas uoliai dalyvavo Baro konfederatų kovose prieš maskolius. Barie čiams pralaimėjus, Reitanas pabėgo į Valakiją. 1773 m. jis grįžo į Lietuvą.

Tais pat metais Naugarduko seimelis į į Samuelį Korsaką išrinko atstovais į Varšuvos seimą. Naugarduko vaivadija įsakė savo atstovams "ginti šalies cilybę iki gyvių..."

Atsitarant seimui 1773 m. balandžio 19 d. Krokuvos atstovas Lėtovskis pranešė apie užmegztą konfederaciją ir jos maršalkas ir paklausė, ar maršalkos lazda turis atiduoti Poninskui. Staiga balso paprašė vidutinio ūgio, jaunas gražiai nauuagys vyras. Jo pakaušis nuskusta pagal kazokišką madą, dsi ilgi ir tankūs. Dėvi karmaziną kontušą. Žvilgsnis ir laikysena — tėvynės mylėtojo. Tai buvo Tadas Reitanas. Reitanas ir Samuelis Korsakas griežtai užprotestavo ir reikalavo maršalka statyti Lietuvos atstovą, nes tai buvo jo eilė seimui pirmininkauti. Naugarduko atstovus parėmė Juozas Duninas, Kožuchoviskis ir Jerzmanovskis. Deja, iš viso tik 20 atstovų ryžosi ginti kraštą.

Tačiau maršalka atsistojo pasidavėlis Poninskis. Tada Reitanas atsisėdo maršalkos kėdėje, o nustvėręs jo lazda šnukelėjo: — aš toks pat maršalka, kaip ir jis!

Kilo triukšmas. Sesija buvo nutraukta. Balandžio 21 d. Poninskio rūmuose tarėsi išdaviškai, kas darytina. Vartus saugojo rusų ir prūsų sargybos. Reitanas, pašauktas teisintis prieš naujai sudarytos konfederacijos teismą, nepasirodė. Jis drauge su antru Naugarduko atstovu Korsaku pasirašė manifestą prieš konfederaciją.

Nors nuo ankstyvo ryto prie seimo salės stovėjo sargyba, Reitanas su Korsaku įėjo į vidų, o vienas iš jų šalininkų atsinešė po kontušų paslėptus maršalkos lazdas. Poninskis jau buvo pasiskubinęs paskelbti Reitanui infamiją, teisių atėmimą, bet Naugarduko atstovs drąsiai reikalavo rinkti tikrąjį maršalką. Poninskis toliau pirmininkavo, rankoje laikydamas paprastą lazda.

Negalėdamas palaikyti tvarkos, Poninskis liepė atstovams išeiti iš seiminės svetainės į senato salę. Reiškia, jei Reitanas neapleis salės, tai seimas išeis kitur posėdžiaut. Seimo dauguma bailiai puolė prie durų, bet Reitanas jas užstojo iškėtes rankas ir kartu su Korsaku neleido niekam išeiti. Įvyko dramatinis momentas.

— Ką darote, — prabilo Reitanas tiems, kurie bėgo, — bijokite Dievo, neparduokite mūsų!

Pamatę, kad už durų stovi rusų kareiviai, atstovai ėmė grūstis lauk. Reitanas puolė ant slenkščio, perplėšė savo kontušą ir marškinius, atidengdamas nuoga krūtine.

— Bėkite pražūčiai, amžinam prakeikimui, mindžiotkite tą krutinę, kuri nori ginti jūsų garbę ir laisvę, — rėkė Naugarduko atstovas.

Daugelis atstovų perėjo per Reitano kūną. Salėje liko tik 16 žmonių, netrukus jų skaičius su mažėjo iki 6. Vakare 10 valandą Štakelbergas pasiūkė juos pas save, bet jie nesidavė perkalbami, sugrįžo. Radę salę uždarytą, prasėdėjo naktį prie durų, o Reitanas su maršalkos tikra lazda buvo likęs viduje.

Balandžio mėn. 22 d. maršalkos sargyba buvo padvigubinta. Karalius Stanislovas Augustas, Rusijos atstovo pagasdintas, pasirašė konfederaciją, o Poninskis, dar bijodamas Reitano, sušaukė atstovus į senato salę ir ten pranešė jiems karaliaus nutarimą.

Reitanas išbuvęs seimo salėje per 38 valandas ir pamatęs, kad jo pastangos yra tuščios išėjo. Visvien Poninskis pasikvietė į į privatų pasitarimą ir jam pasiūlė net 2,000 dukatų, jei išvažiuotų greičiau į Lietuvą, t.y., jei apleistų seimą.

— Aš su savim atsivežiau 5,000 dukatų. Paimk juos, jei tik išsižadėsi maršalkos lazdos ir išdavimo, — atsako Reitanas. Tai girdėjęs prūsų generolas Lentulus pareiškė Reitanui nuoširdų pripažinimą ir vyrišką pagarbą.

Reitanas neišvyko iš Varšuvos ir, nors nesilankė į tolimesnius seimo posėdžius, stengėsi paveikti kitų atstovų sąžinę, be rašydamas memorandumus, asmeniniai įtaigodamas atstovus po sesijų. Poninskis ir rusai norėjo jį suimti, bet generolas Lentulus neleido, davęs Nau-

DAGYS

Gaudžia trimitas

garduko atstovo apsaugai prūsų sargybinių.

Nežiūrint Reitano trukdymų, balandžio 24 d. pasidavę senatoriai ir atstovai pasirašė konfederacijos aktą ir tuo būdu seimas liko apsaugotas nuo pertraukimo. Dabar Poninskis reikalavo seimo delegatų paskyrimą su įgaliojimu susitarti su valstybės dėl žemių padalinimo ir naujos valstybinės santvarkos. Tokia delegacija buvo išrinkta, o seimas atidėtas iki 1773 m. rugsėjo mėnesio.

Į delegaciją, be maršalkos konfederacijos, pateko 7 ministrai, 27 senatoriai ir 61 atstovas. Pirmu smuiku griežė Lenkijos didysis virėjas Poninskis, Poznanės vyskupas ir Lenkų didysis kancleris Andrius Mlodziejovskis, Vilniaus vyskupas Masalskis, Lietuvos dvaro maršalka Vladas Gurovskis, lenkų paizdininkis Wessel ir Gniezno vaita Sulkovskis. Projektuotą traktatą pristatė trijų agresorių atstovai Rewitz, Štakelbergas ir Benoitas. Pavėluotai ir veltui protestavo žėčpospolitos delegacija. 1773 m. rugsėjo 18 d. delegacija pasirašė traktatą ir tuo atsižadėjo Austrijos, Rusijos ir Prūsijos pagrobty žemių. Karalius Stanislovas Augustas traktatą ratifikavo 1773 m. lapkričio 18 d.

Šiame begėdiškame epizode vien Reitanas davė lenkams ir

lietuviams drąsos ir pilietinės savigarbos pavyzdį. Kiti tylėjo, net gudrusis Lietuvos kancleris Mykolas Čartoriskis. Be Reitano besąlyginės ir principingos elgsenos 1773 m. seimas būtų vien juoda dėmė žėčpospolitos istorijoje. Svetimieji smurtu užėmė Lenkijos-Lietuvos teritoriją, bet patys nuskriaus tieji melu ir bailumu patvirtino agresiją. Lenkai gerai supranta šitą ir aukštai įvertina lietuvių Reitaną, Reitano ir Korsako protestas demaskavo konfederuoto seimo nelegališkumą, taip pat ir to seimo nutarimų neteisėtumą, įskaitant ir padalinimo ratifikavimą.

Taip skaudžiai išgyvenęs įvykių, grįžęs į Lietuvą, Reitanas neteko proto. 1780 m. rugpjūčio mėn. 8 d. jis baigė gyvenimą savižudybe. Pamatęs į jo kėlmą atvažiuojantį rusų valdininką, Reitanas stvėrė lango stiklą ir perpiovė sau vidurius.

OWNER OPERATORS

Late model 3 axle tractors. Pull company trailers. From Ohio and Louisville. Return loads no problem.

Call Mr. JACKSON
216-435-6394

(46-55)

PASITEIRAUKITE PAS MUS JEI GALVOJATE PIRKTI NAMĄ!

- Low Rates
- Minimum Expenses
- We pay 3 1/4 % on escrow accounts

6% - 2 yr. certificates (Min. \$5,000)
5 3/4 % - 1 yr. certificates (Min. \$1,000)
NUOŠIMČIAI IŠMOKAMI KAS MĖNESI

Member F.S.L.I.C., Washington, D.C. Equal Opportunity Lender

Saint Anthony Savings

1447 S. 49th Court • Cicero, Illinois, 60650
Phone (312) 656-6330

Open Mon., 9-8; Tues., Thurs., Fri., 9-5; Sat., 9-1; Closed Wed.

American Travel Service Bureau, vadovaujamas Walter Raek-Rasčiausko, organizuoja turistines ekskursijas į Lietuvą. Jo ekskursijos tvarkingai suplanuotos ir vyksta sklandžiai. Visos grupės turi patyrusius patyrovus. Ekskursijų maršrutas sekantis:

6 DIENOS LIETUVOJE

5 DIENOS VILNIUJE (įskaitant 1/2 dienos kelionę į TRAKUS)
1 DIENA KAUNE

DAR YRA KELIOS VIETOS sekančiose ekskursijose:

Nr. 10 Rugpjūčio mėn. 22 d. 14 dienu kelionė
IS CHICAGOS — \$782.00 IS NEW YORKO — \$772.00
5 dienos Lietuvoje — 5 dienos Tallinne (Estijoje)

Nr. 11 Spalio mėn. 1 d. 15 dienu kelionė
IS CHICAGOS — \$782.00 IS NEW YORKO — \$682.00
5 dienos Lietuvoje — 5 dienos Rygoje (Latvijoje)

Nr. 12 Gruodžio mėn. 19 d. 14 dienu kelionė
IS CHICAGOS — \$787.00 IS NEW YORKO — \$687.00
5 dienos Lietuvoje — 5 dienos Rygoje (Latvijoje)

Prašome registruotis, nes dalyvių skaičius grupėse ribotas. Įmokėjimas asmeniui \$100.00. Paskelbtos kainos — gyvenant dviesė kambaryje; atskiras kambarys — \$85.00 papildomo moksčio.

ALL AIR FARES SUBJECT TO CHANGE AND/OR GOVERNMENT APPROVAL

Visais kelių reikalais prašome kreiptis į:

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

9727 SOUTH WESTERN AVENUE

Chicago, Illinois 60643

Telefonas (312) 238-9787

Taip pat paruošiami kvietimus giminėms atvykti į Ameriką; teikiame informacijas kelių reikalais į visus pasaulio kraštus, parūpiname vizas ir bilietus.

Viešėdami Chicagoje aplankykite

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVE —

PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAZEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKE — ĮSITIKINSITE.

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2100-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

Balfo centro valdyba buvo susirinkusi posėdžiui aptarti artėjančio seimo klausimą. Kaip žinia, seimas įvyks lapkričio 10 d. Clevelande. Nuotraukoje posėdy dalyvavę valdybos nariai. Sėdi iš kairės: A. Daukienė, D. Bobelienė, direktorių tarybos pirm. V. Selenis, c.v. pirm. M. Rudienė, Stovi: A. Dzirovo, V. Baleišytė, J. Mackevičius, kun. A. Trakis ir V. Šimkus. R. Selenio nuotrauką

BARZDOS IR FINANSAI

Viename subuvimėdėl lietuviškų finansinių problemų buvo gana karštai ieškoma būdų, kaip ir iš kur gauti daugiau pajamų. Buvo kalbama apie slenksčių mokesčius ir vaikų saldinius, apie tautinių solidarumą ir tautiečių kišenes.

-- Galėtų barzdas mokesčiais apdėti, -- sako mano kėdės kaimynė iš dešinės. -- Jeigu valdžia apdeda mokesčiais cigaretes, pieną ir duoną, tai kodėl mes negalėtume apdėti mokesčiais barzdos?

Tikrai, mūsųose matosi gana daug įvairaus plauko ir dydžio bajorių kai poniškų ūsų ir barzdų. Apdėti mokesčiais barzdas nebūtų jokia naujiena; pasaulio istorijos

gudročiai tą praktikavo prieš keletą tūkstančių metų. Barzdos istorija, galima sakyti, yra labai sena ir, kaip dera barzdai, gana ilga. Barzda nuo neatmenamų laikų buvo ir tebera tikroju vyriškumo ženklu. Jei toks bebarzdis norėdavo kištis į kaimo bendruomenės reikalus, diedukai tuojau atsakydavo: -- Ką jis; dar ne peisai neželia, o jau su vyrais nori kalbėti? Pienuo! -- O ką bekalbėti apie karalių barzdas? Oho, barzda! Seniausios ir aukščiausios pasaulio kultūros, kaip egiptiečiams, asyriečiams, Babylonui, persams, graikams, romėnams, galams ir germanams barzda galiojo ir kaip aukšto rango pa-

žimys. Net ir faraonės (moteriškos lyties faraonai) prisilipdydavo dirbtinas barzdas savo tvirtam galingumui įrodyti.

Nuo ciesoriaus Aleksandro atėjo barzdų kosmetika. Jis, galima sakyti, pradėjo vyrų frizūros ir skutimosi madų eigą. Žinoma, čia reikalaš ejo apie ciesoriaus barzdą, ne taip kokio plebėjaus ar proletaro. Pavyzdžiui toks Romos Hadrianas; jo barzda buvo keilių vergų prižiūrima ir už papešimą grėsė mirtis. Jis, bene pirmasis, išgalvojo barzdai tepti kveplančią pomadą. Kadangi jis paradavo gražiai prižiūrima barzda, to dėl savo dvarą apsupo vien barzdotais pavaldiniais ir prasiėjo visai nauja, madingų impulsų epocha. Kokių bardų jo dvare nebūta; pilna barzda su ūsais ir be, žandinė, smakrinė, burninė, kaklinė. Buvo net ir "sparninė" vadinama.

Rusų caras Petras Didysis ėmė barzdų mokesčius nuo savo pavaldinių norėdamas šiek tiek civilizuoti rusiškos barzdos išvaizdą. Kalbant apie proletariatą; Karl Marx ir Friedrich Engels, abu vešlių barzdų savininkai, parašė himnus barzdos garbei. Vėliau proletariatas rašė odes Lenino barzdei ir Stalino ūsams. O dabar ateina skutimo laikas galbūt...

Ilgiausią pasaulyje barzdą turėjo Hans N. Lanoseth (USA) 1912 metais. Per 36 metus jo barzda išaugo 3,30 m. il-

gumo. Ilgiausius pasaulje ūsus dar tebenešioja Masudiya Di iš Bombay. Jo ūsai per devynis metus išaugo 2,45 metrų ir jų priežiūra jam kainuoja virš 100 dolerių metams.

Viena Anglijos moterų "vaduotoja" neseniai pareikalavo dirbtinų barzdų moterims lygybei demonstruoti. Dirbtinius, t.y. dvigubus plaukus jos seniai nešioja, kas, palyginus su plike, yra labai nevyriška; dėl manęs gali ir barzdas prisisiūti pačios sau. Matote, net ir moterų "išvadavime" barzda turi lemiamos reikšmės. Cirkininkės tos moterų "vaduotojos"!

-- O kaip bus su plikėmis? -- Staiga nutraukė mano mintis kaimynė iš kairės.

-- Plikė nieko bendro neturi su barzda. -- Sako dešinioji. -- Kitas neturi nei trijų plaukų ant pakaušio, o barzda, kaip miškas. Jeigu liuksusus ir duoną apdeda mokesčiais, tuomet ir barzdos negalima praleisti. Gera, derlinga barzda yra didelis liuksusas šiandien! --

-- Man tai nepatinka vyras su barzda. Nenorėčiau su tokiu bučiuotis, -- kalba kairioji.

-- O man bučkis be barzdos, kaip sriuba be druskos. -- Barzda visada buvo ir bus labai kutentanti tema. Žinoma, jeigu mūsų tautinė valdžia imtų pėsioti barzdas, tikriausia prisipeštų daugiau, negu iš solidarumo mokesčio, nes barzdos auga solidariau. Net ir plikiai vaikšto paraduodami vešlias barzdas.

-- Aš siūlau praveisti rezoliuciją ant barzdos! -- Iškelus ranką sušuko kairioji kaimynė, kuri su barzdotu nenori bučiuotis.

-- Aš pritariu! -- sušuko ir dešinioji. -- Tik siūlau atsižvelgti į plauką ir vešlumą. --

Abi labai nustebino susirinkimą, nes mūsų pokalbio niekas negirdėjo. Kaip tik ejo karštos diskusijos dėl vaikų "lo-

lėms" gautų finansų, kuriais mamos privilegija vaikus lietuviybėn.

Čia, galima sakyti, jodvi man prikirpo barzdą. Atsižvelgiant į plauką ir vešlumą, man asmeniškai iškyla problema. Mano plikė (na, dar neplikė, tik pusplikė) žila žilutė.

lė, kaip obelis pavasari; o barzda, kad ją kur paraliai, želia vešliai raudona, kaip gudo nuo Zarasų.

Iškėliau ranką balsui gauti ir siūlysiu rezoliuciją ant pilnapadžių.

Valerijonas Lašas

WANTED AT ONCE JOURNEYMEN

DIE MAKERS

ALSO

MAINTENANCE ELECTRICIAN
MAINTENANCE REPAIRMAN

Excellent starting rate, plus top fringes. Metal stamping shop needs journeymen with good knowledge of electronic welding equipment. HEAVY PRESSES AND BUILDING MAINTENANCE.

APPLY 8 a. m. to 5 p. m. weekdays.

Write or call: A. BONKOWSKI (313) 835-6000

for specific information

DAVIS TOOL & ENGINEERING

19250 PLYMOUTH, DETROIT, MICHIGAN

(52-55)

WANTED AT ONCE JOURNEYMEN

DIE MAKERS

ALSO

MAINTENANCE ELECTRICIAN
MAINTENANCE REPAIRMAN

Excellent starting rate, plus top fringes. Metal stamping shop needs journeymen with good knowledge of electronic welding equipment. HEAVY PRESSES AND BUILDING MAINTENANCE.

APPLY 8 a. m. to 5 p. m. weekdays.

Write or call: A. BONKOWSKI (313) 835-6000

for specific information

DAVIS TOOL & ENGINEERING

19250 PLYMOUTH, DETROIT, MICHIGAN

(52-55)

MAGNUS ROLLER
BEARINGS DIVISION
N L Industries, Inc.

MACHINE SHOP FOREMAN

Applicants for this position should have an understanding of OD or ID grinding operations. General exposure with turning operations, machine maintenance and some tool room experience desirable.

MAINTENANCE FOREMAN

Machine and general maintenance experience. Ability to read electric, pneumatic and hydraulic prints. Must be able to trouble shoot and repair malfunctioning equipment.

QUALITY CONTROL TECHNICIAN

Applicants should have machine shop experience, same college level math, and a strong technical background in dimensional inspection.

Immediate openings are also being filled in the following production positions:

1. GRINDING OPERATORS
2. INSPECTORS
3. MACHINE OPERATORS

APPLY AT OR SENT YOUR COMPLETE RESUME, INCLUDING SALARY REQUIREMENTS TO:

P.O. BOX 11138

3670 WERK ROAD

CINCINNATI, OHIO 45211

An Equal Opportunity Employer M/F

MAINTENANCE ELECTRICIANS

High school graduate with 4-6 yrs. electrical experience. Prefer industrial background with previous experience in combustion engines and general maintenance repair.

MAINTENANCE MECHANIC A

High school graduate with 6 to 8 years general maintenance experience in repair of material handling trucks. Some electrical background and experience in preventative maintenance is desirable.

MAINTENANCE MECHANIC B

High school graduate with 2-4 years general maintenance experience. Knowledge of material handling trucks and arc welding is desirable. Good starting salary and excellent benefits.

Apply in Person Between 9 A.M. and 3 P.M.
Mon. Through Fri.

N. L. INDUSTRIES

2850 West 3rd Street Cleveland, Ohio 44113

An Equal Opportunity Employer M/F

(49-52)

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAZEIKA & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRYS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

Apie ką jie "pletkavoja"?

R. Kisteliaus nuotrauka

ELECTRICAL
CIRCUIT
DESIGNER

Immediate opening. Must have minimum of 3 years experience as a designer of injection molding, die casting, or machine tool circuitry. Must be capable of working with relay and solid state logic. Knowledge of JIC, NEC and OSHA essential. Excellent opportunity with major plastic machinery manufacturer for the designer who can execute an assignment from start to finish. Good working conditions, easy access to work. For interview apply Personnel Office or submit resume to Mr. H. Hollis.

VAN DORN CO.

2685 E. 79 St.

Cleveland, Ohio 44104

216-361-3277

An Equal Opportunity Employer (49-58)

EXPEDITER

Knowledge of production control procedure, following up on production routing and must be able to keep accurate records and read blueprints. Will be expediting electrical sub-assemblies, manufactured parts and final assembly. 2d shift (Salary). Good working conditions. Easy access to work. We are located next to the CTS Rapid Transit E. 79 St. stop. Parking facilities provided.

VAN DORN CO.

2685 E. 79 St.

Cleveland, Ohio 44104

216-361-3277

An Equal Opportunity Employer (49-58)

WANTED AT ONCE
1ST CLASS SKILLED
LAYOUT MEN \$6.02 an hour
FITTERS \$5.82 an hour
Must have structural steel fabrication experience.
FOR ALL SHIFTS
J. A. FREEDMAN
2800 ALLIANCE ST.
DRAYTON PLAINS, MICH.
313-674-0381
E. O. E. (48-45)

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

RUOŠIAMASI IŠKILMINGAM CLEVELANDO LIETUVIŲ NAMŲ ATIDARYMUI

Praėjusių metų vasaros pradžioje Clevelando lietuviai vieningai išgyveno džiuginantį įvykį: buvo iškilmingai pašventintas kartinis akmuo užsimotiems pasistatyti Lietuvių Namams prie rytinės 185-sios gatvės, naujajame lietuvių gyvenamame rajone. Tuose namuose ateityje turės reikštis pagrindinis Clevelando lietuvių visuomeninis bei kultūrinis veikimas. Lietuvių Namų statybos projektavimu, planavimu, finansų telkimu ir pagaliau visų darbų vykdymu rūpinosi Lithuanian Village bendrovė, vadovaujama direktorių tarybos, pirmininkaujant Juozui Stempužiui.

Įtemptai dirbant, per metus pasiekta tai, kad ant ne taip seniai iškilmingai pašventinto kartinio akmens šiandien jau stovi modernus dviejų aukštų pastatas su didžiąja sale, talpinančia apie 300 žmonių, kėleta mažesnių patalpų siauresnės apimties parengimams, Lietuvių klubo įrengimams ir nuomojančioms įstaigoms. Šiuo metu baigiami vidaus įrengimo darbai, automobiliams pasistatyti kiemo sutvarkymas ir apskritai pasirošimas įspūdingam Lietuvių Namų atidarymui, kuris numatytas š. m. rugpjūčio 17-19 d.d.

Pagal seną lietuvišką paprotį, po didelių darbų baigtuvių visada sekavo didelė šventė. Tokia šventė Clevelando lietuviams bus naujų

jų namų atidarymas ir tuo pačiu jų perleidimas visuomenei naudotis. Toje trijų dienų šventėje penktadienio vakare bus oficialus Lietuvių klubo atidarymas, šeštadienį didysis balius ir sekmadienį iškilmingasis aktas su statybos rėmėjų pagerbimu. Lietuvių Namų visuomeniniam pobūdžiui ryškinti ir atidarymo iškilmėms didingiau atšvęsti, pastaruoju metu yra sudarytas specialus tautos komitetas, kuriam pirmininkauja dr. Danielius Degesys. Šis komitetas, dar vis pildomas naujais talkai reikalingais asmenimis, š. m. liepos 5 d. naujosiose Lietuvių Namų patalpose buvo susirinkęs pirmojo posėdžio. Be keliolikos to komiteto narių, dr. D. Degesio konstruktyviai prarastame posėdyje dalyvavo Lithuanian Village b-vės pirm. J. Stempužis su keliais direktoriais. Posėdyje apsvaistytas ir detalizuota iškilmių programa, pasiskirstyta darbais ir pasiryžta siekti, kad naujieji Lietuvių Namai visais atžvilgiais taptų Clevelando lietuvių namais, jų pačių pradėtais, jų pačių išbaigtais, jų pačių naudojamais.

Dr. D. Degesui išvykstant atostogų, tautos komitetui laikinai pirmininkaus adv. Povilas P. Chalko.

• **Superior Savings and Loan Assn.** praneša, kad padėjus taupymo sąskaiton 250, 500, 1000 dol. ar daugiau, bus galima gauti puikią dovaną veltui ir taip pat dalyvauti kitų dovanų laimėjimuose. Jūs galite laimėti net spalvotą TV aparatą.

Gyvenantieji Mayfield, Cedar ir Washington rajonuose, aplankykite naująjį Superior Saving skyrių — 14406 Cedar Rd. (Cedar ir Green kampas). Čia atidarytiems sąskaitas bus du-

Paskautininkės Dalia Kavaliūnaitė ir Jūratė Petraitytė buvo pagerbtos Neringos tunto sueigoja, V. Bacevičiaus nuotrauka

IS SKAUČIŲ IR SKAUTŲ VEIKLOS

Neringos tunto sueigoja buvo pagerbtos dvi veiklios skautės vadovės.

Ps. Dalia Kavaliūnaitė, baigusi Notre Dame College, Clevelande, gaudama Bachelor of Science. Ji tęs mokslą Ohio State University. Dalia yra veikli skautė ir vadovauja "Aušrinės" draugovės kandidatėm ir vyr. skautėms. Dalia taip pat yra Grandinės muzikos — orkestro vadovė.

Ps. Jūratė Petraitytė baigusi Cleveland State University, gaudama Bachelor of Science Biologija su chemija. Taip pat studijavo

damos dar specialios dovanos, kaip radijo ir foto aparatų, laikrodžių ir kt. Aplankykite būtinai Superior Savings įstaigą tuoj pat ir įneškite bent 250 dolerių į taupymo sąskaitą. Pagal įnašo dydį gausite ir atitinkamą dovaną veltui.

DVIEJŲ ŠEIMŲ NAMAI

Neff Rd. netoli Naujos parapijos bažnyčios dviejų šeimų po 5 kambarius. Dviejų automobilių garažas. Skubiai norime parduoti.

Euclid ir Green Rd. rajone 15 metų senumo po 5 kambarius.

Euclid arti 200 gatvės naujas mūrinis po 6 kambarius su balkonu, moderniškai su visais patogumais įrengtos virtuvės, 1½ vonios kiekviename bute, padalintas rūšys, du garažai.

Būtinai apžiūrėkite šiuos namus.

ČIPKUS REALTY
943-0910

• **Perkant ar parduodant namus**, prašome kreiptis pas Čipkus Realty, 31601 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

• **Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus** gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

• **Gyvybės, sveikatos ir pensijų draudimo, o taip pat akcijų — investavimo (mutual funds) reikalais** kreipkitės į V. Giedraitį, tel. 944-6835.

OPEN HOUSE

July 15, 12 noon — 6 p. m. 17925 East Park Dr. Close to Our Lady of Perpetual Help Church. Three bedroom colonial, dining room, 1½ bath, kitchen with dining area. Ample closet, two fire places, basement with recreation room, attic, two car garage. 30,900.

Shown by appointment other times call 562-5733.

Physician's Associate. Toliau tęs mokslą Cleveland State University. Jūratė yra skaučių "Laimutės" draugovės draugininkė ir "Neringos" tunto laužavėdė.

Tn. ps. Jūratė Petraitytė taip pat yra ASD Clevelando skyriaus pirmininkė.

• **Pilėnų tunto skautai** jau užsiregistravo į Jubiliejinę Stovyklą. Vyks apie 50 skautų ir vadovų.

• **V. s. V. A. Šenbergų sodyboje** įvyko gausi skautininkių ir skautininkų sueiga. Sueigai vadovavo s. S. Radzevičiūtė. Buvo pranešimai apie Jubiliejinę stovyklą ir Clevelando skautų vadovų pasisakymai. Jau yra užsiregistravę virš 500 stovyklautojų. Gali būti stovyklautojų iki 700 asmenų.

V. s. A. Šenbergienė pasakojo savo įspūdžius iš kelionės po ok. Lietuvą, kur praleido 6 dienas. Sueigos dalyviai šeiminių buvo vaišinami ir iki vėlaus vakaro kalbėtasi skautiškom temom.

• **Per s. Vl. Bacevičių**, kuris yra L.S.S. Jamborės fondo įgaliotinis Clevelande, atvyksta į Jubiliejinę Stovyklą dvi skautės: viena iš Anglijos, kita iš Pietų Amerikos. Tai geradarių Vl. Šniolio ir vienos skautininkės iš Clevelando dėka. Dar nori atvykti vienas jauna skautė iš Vasario 16 d. gimnazijos, bet ieškomi sponsorai. Gal kas atsiras ir pagelbės atvykti į Jubiliejinę stovyklą jaunai ir energingai vadovai. Rašyti V. Bacevičiui į Dirvą. (vb)

• **Skautininkai inž. Alfa ir Birutė Juodikiai**, kurie prieš kelis metus buvo išsikėlę gyventi į Los Angeles, vėl grįžo nuolatiniam gyvenimui į Clevelandą ir aktyviai įsijungė į lietuvišką veiklą.

• **Globe Parcel Service, Inc.** Clevelando skyrius dėl atostogų bus iždarytas nuo birželio 30 d. iki liepos 17 dienos.

Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ

TRAGIŠKO BIRŽELIO MINĖJIMAS

Lietuvos okupaciją bei sovietų įvykdytus Lietuvos gyventojų išvežimus, Clevelando lietuviai paminėjo liepos 1 dieną. Minėjimą organizavo Amerikos Lietuvių Tarybos Clevelando skyrius.

Organizacijos dalyvavo su vėliavomis ir tuo prisidėjo prie minėjimo iškilmingumo. Kun. Antanas Sabaliauskas Šv. Jurgio bažnyčioje atnašavo pamaldas už Pavergtą Lietuvą ir pasakė turiningą pamokslą.

Minėjimas toliau vyko parapijos salėje. Išsiriškiavus vėliavoms solistas Julius Kazėnas su giedojo Amerikos ir Lietuvos himnus.

Pagrindinę kalbą pasakė dabartinis LB Cicerio Apylinkės pirmininkas Andrius Juškevičius. Frisiminės visus sovietų atliktus nežmoniškus lietuvių išvežimus, Romo Kalantos, Andruskevičiaus, Stonio ir kitų gyvybių aukas už Lietuvos Laisvę, jis ragino visus eiti vienybės keliu!

Tie, kurie pasiduoda okupanto vilionėms ir gražiems bet klastingiems jų žodžiams, išduoda visą kovojančią tautą. Susiskaldymu bei riejimusi tarp savęs mes pa-

dedame mūsų priešams -- sovietiniams rusams -- dar labiau spausti ir naikinti lietuvius Lietuvoje. Išeivija turi kovoti už Lietuvos Laisvę! Lietuvių tauta to iš mūsų laukia ir reikalauja.

ALT Clevelando skyriaus pirmininkas inž. Algis Pautienis perskaitė rezoliuciją, kuri visų buvo priimta. Joje reikalaujama sovietų pasitraukimo iš Lietuvos ir kitų okupuotų kraštų. Protestuojama prieš JAV vyriausybės vedamąją politiką, kuri ne remia pavergtų tautų išlaisvinimą, bet padeda ekonominiams sovietams ir tuo būdu stiprina sovietinę — rusišką tironiją ir komunistinę sovietų diktatūrą. Savo akla politika Amerika gelbsti sovietiją nuo žlugimo...

Ši rezoliucija bus pasiųsta JAV Prezidentui, senatoriams ir kitiems vadovaujantiems.

Minėjimas praėjo tinkamoje dvasioje. Salė buvo pripildyta, tik gaila, kad mažai matėsi mūsų jaunimo. Kaip tikslai jam -- šiais apgaulės laikais -- reikia daugiau išgirsti tiesos žodžių apie sovietus, jų žiaurius darbus...

M.B.

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

LIEPOS 15 D. LVS Ramovė Clevelando skyriaus gegužinė.

LIEPOS 22 D. sekmadienį Šaulių išvyka į gamtą su šaudymo pratimais.

LIEPOS 29 D. ALTS-gos Clevelando skyriaus gegužinė.

RUGPĖČIO 17-19 D. Clevelando lietuvių Naujųjų Namų atidarymas.

RUGSEJO 3 D. Darbo Dieną, Lietuvių Amerikos Piliečių Klubą metinė gegužinė, šv. Juozapo sodyboje.

RUGSEJO 15 D. Pirmasis rudens balius su įdomia menine programa, Rengia Dirva Naujuose Lietuvių Namuose.

RUGSEJO 23 D. Šv. Jurgio parapijos salėje Šauliai ruošia Vlado Putvio 100 metų gimimo sukaktį.

SPALIO 6 d. abiturientų pristatymo balius, Rengia LB Ohio apyg. valdyba.

SPALIO 7 D. Clevelando Skautininkių Draugovė ruošia Cleveland Music School Settlemento M.K. Čiurlionio akademiją.

SPALIO 21 D. Naujosios parapijos salėje koncertas: N. Linkevičiūtė, B. Prapuolenis ir V. Nakas.

SPALIO 13 D. G. Čapkaskienės ir K. Jakučio koncertas Naujų parapijos salėje.

GRUODŽIO 31 -- Naujų Metų sutikimas, Ruošia L.B.

1974

VASARIO 23 D. Tradicinis užgavėnių blynų balius. Rengia Pilėnų tunto skautų tėvų komitetas.

Būrelis Clevelando lietuvių jaunimo dalyvavusių Liepos 4 paradede Clevelande. Iš kairės: P. Nasvytis, I. Šamatauskaitė, J. Ignatavičiūtė, D. Januškytė ir V. Nasvytė, J. Carlos nuotrauka

SUPERIOR SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

MOKA AUKSTAS PALŪKANAS UŽ PADETUS INDELIUS.

Už paprastus indėlius moka **5%**

Visiems indėliams valdžios apdrauda pakelta iki \$20,000.00.

Teiraukitės bet kuriame SUPERIOR SAVINGS skyriuje dėl taupymo sąlygų ir Jums bus paaiškinta, kokį taupymo būdą pasirinkti, kad gavus didžiausias palūkanas.

SUPERIOR SAVINGS skyriai:

798 EAST 185th STREET
Telephone 481-8552

6712 SUPERIOR AVENUE
Telephone 431-2497

13515 EUCLID AVENUE
At Superior — (Near Rapid)
Telephone 681-8100

DELLA E. JAKUBS & SON

LAIDOJIMO ĮSTAIGA

936 East 185th St. Cleveland, Ohio
Tel. 531-7770

LAIDOTUVIŲ KOPLYČIA YRA ELEGANTIŠKAI ĮRENGTA, GERAI VĖŠINAMA IR YRA DIDELĖ AIKŠTĖ PASISTATYTI AUTOMOBILIAMS.

Della E. Jakubs ir sūnus William yra licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai. Nelaimės valandoje suteikia rimtą ir simpatinę patarnavimą.

ELECTRICAL DRAFTSMAN

Minimum 2 yrs. exp. on machine tool schematic diagram and A.C. control circuits. Must be familiar with components J.I.C. standards, preparations of bills of material, control panel layout, and electrical sheet metal work. Knowledge of solid state helpful, high school graduate with some additional schooling preferred.

VAN DORN CO.

2685 E. 79 St.
Cleveland, Ohio 44104
216-361-3277

An Equal Opportunity Employer (49-58)

ELECTRICIAN

Fully qualified journeyman to inspect, repair, install and wire AC and DC apparatus, devices and circuits of any voltage for plant maintenance.

High hourly rate
Rotating Shifts
Many fringe benefits
Apply in person

United States Steel Central Furnaces

2650 Broadway Ave.
Cleveland, Ohio

An Equal Opportunity Employer (45-52)

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

LIETUVIŲ TAUTINIAI NAMAI
maloniai kviečia visus namų dalininkus,
bei visa Los Angeles lietuvių visuomenę
dalyvauti

GEGUŽINĖJE

š. m. liepos mėn. 29 d. (sekmadienį)

LIETUVIŲ TAUTINIŲ NAMŲ SALĖJE

3356 GLENDALE BLVD., L. A. 39

Pietų pradžia 12 val. Salė yra vėsinama, veiks
baras bei įdomi loterija.

Gegužinės pelnas bus panaudotas Namų geri-
nimui.

Tad iki malonaus pasimatymo gegužinėje.

L.T.N. VALDYBA

LB San Francisco apylinkė surengė puikų pavasario balių, kuris
papildė apylinkės kasą. Nuotraukoj apylinkės valdyba. Prieky sėdi
Jonas Gaigalas, Stovi iš kairės: Dalia Šiurilienė, Danutė Janutienė,
Julija Liesytė - Fraser ir Janina Šuklienė.

SVARBUS SLA PILDOMOSIOS TARYBOS SUVAŽIAVIMAS

Metinis Susivienijimo
Lietuvių Amerikoje Pildo-
mosios Tarybos posėdis
įvyks rugpjūčio 4 dieną,
1973 m. SLA Centro patal-
pose, 307 West 30th Street,
New York, N. Y.

Kadangi šį pavasarį mirė,
vienas iš Pildomosios Tary-
bos narių, Amžinos Atmin-
ties Dakaras Steponas Bie-
žis, todėl, (SLA) Pildomoji
Taryba remdamasi SLA
Konstitucija, šiame posėdy-
je, turės užpildyti esamą
vakanciją ir išrinkti DAK-
TARĄ KVOTĖJĄ, kuris
šias pareigas eis iki sekan-
čio SLA Seimo.

MIRĖ J. V. VALICKAS

Po ilgos ir sunkios ligos
š. m. birželio 25 dieną mirė

Juozas V. Valickas. Prieš
kelius metus su savo žmona
Marija, dėl geresnio klima-
to, persikėlė gyventi iš New
Jersey į 304 N. Union Ave.,
Roswell, New Mexico 88201,
kur pirko sau namus.

Savo mielos Marijos glo-
bojamas mirė savo namuo-
se.

Dėka jo pastangų 1948—
1949 metų laikotarpyje
daug lietuvių pasiekė šį
kraštą.

Buvo įvairių organizaci-
jų veikėjas, daug rašė į
spaudą ir buvo ilgametis
Dirvos bendradarbis ir
skaitytojas.

• Jonas Jasaitis ir Kos-
tas Čepaitis Balso centro
valdybos nariai lankėsi New
Yorke ir perėmė Balso liku-
sias bylas ir įvairius doku-
mentus pervežimui į Chi-
cagą.

Didžiam lietuviui ir visuomeninkui

A. A.

JUOZUI V. VALICKUI

mirus, jo mielą žmoną MARIJĄ ir ki-
tus artimuosius skausmo valandoje gi-
liai užjaučiame ir kartu liūdime

Juzė Liaudanskienė
Alė ir Pranas
Skirmantai

• Balso seimas numaty-
tas sukviešti 1973 m. lap-
kričio mėn. 10 d. Clevelan-
de. Organizacijos prašomos
tą dieną suvažiuoti ne-
rengti, kad visi atstovai
galėtų dalyvauti Balso sei-
me neapleidžiant ir savų or-
ganizacijų.

• Česys Šadeika, iš Farm-
ington, Mich., bet ne Česys
Sodeika, kaip buvo praneš-
ta Dirvoje Nr. 42 psl. 3, pa-
aukojo Dirvos naujų maši-
nų įsigijimui 30 dol. Dėl
įvykusios klaidos atsipra-
šome.

DIRVAI AUKOJO

Atnaujindami prenume-
ratą ir kitomis progomis
aukojo šie Dirvos skaityto-
jai:

K. Valeika, Munster	10,00
S. Sližys, Dearborn	2,00
V. Mažeika, Los Angeles ..	6,00
ALTS Los Angeles Sk.	10,00
J. Andrašūnas, Chicago ...	2,00
A. Krinickas, Maspeth	2,00
JAV LB Centro V-ba, Philadelphia	50,00
M. Štaupas, Gulfport	7,00
D. Liepas, Cicero	5,00
A. Braškys, Sudbury	7,00
A. Grudys, New Haven	3,00
J. Palšis, Chicago	7,00
K. Cicėnas, Chicago	2,00
A. Budreckas, Chicago	7,00
P. Mikšys, Juno Beach	2,00
B. Jonušas, Omaha	4,00
X.Y., Cleveland	7,00
K. Chesonis, Baltimore	2,00
A. Aželis, Cleveland	5,00
S. Reliuga, Detroit	2,00
V. Dabrila, Worcester	2,00
A. Iškauskas, Toronto	2,00
K. Morkūnas, Phoenix	2,00
Gabijos Tuntas, Detroit ..	5,00
V. Rimavičius, Chicago	2,00
A. Ereminas, Thomaston ..	2,00
I. Kaunelis, Detroit	2,00
J. Bajorinas, Waterbury ...	2,00
J. Šablaukas, British Honduras	3,00
J. Balbatas, Cleveland	5,00
A. Mačys, Downers Grove ..	5,00
P. Naureckas, Chicago	5,00
B. Garlauskas, Cleveland ..	2,00
B. Gediminas, Inglewood ...	2,00

Visiems aukotojams Dir-
va nuoširdžiai dėkoja.

WANTED AT ONCE
EXPERIENCED
SHIP YARD HELP
FITTERS/WELDERS
PIPE FITTERS
CHIPPERS
OR
CAULKERS

Must have experience with
Pneumatic Cutting Tools.

ALSO
OUTSIDE
MACHINIST
FOREMAN

WE HAVE AN IMMEDIATE OPEN-
ING FOR AN OUTSIDE MACHINIST
FOREMAN WHO HAS EXPERIENCE
IN OVERHAULING ENGINES IN
YARD. PULLING TAIL SHAFTS
AND SEA VALVES.

For day or night shifts.
GOOD SALARY AND EXCELLENT
COMPANY BENEFITS. FOR AP-
POINTMENT, APPLY OR CALL

PERSONNEL DIRECTOR
(305) 945-3586
TRACOR MARINE INC.
P. O. Box 13107
Port Everglades, Fla. 33316
An Equal Opportunity Employer M/F (52-54)

MAINTENANCE AND
REPAIR MAN

Full time, with industrial experience
preferable on punch presses and
similar machines. Electrical trouble-
shooting helpful. Extensive benefits.

WILLOW HILL
INDUSTRIES, INC.
37611 EUCLID AVE.
WILLOUGHBY, OHIO
216-942-2090
An Equal Opportunity Employer (52-54)

TOOL ROOM
MACHINIST

Some Experience Necessary.

Excellent fringe benefits.
Air conditioned plant.

GEARCOA
14300 LORAIN AVE.
CLEVELAND, OHIO
216-671-5404
An Equal Opportunity Employer

7 DIENOS ČIKAGOJE.

• VASAROS tyla bei ramy-
bė šiais metais viešpatuoja karš-
toje Chicagoje. Visos Jaunimo
centro durys kietai užrakintos
ir ten nesimato jokios lietuviš-
kos gyvybės ženklų. Tuo tarpu
kai pernai šiuo metu buvo pa-
siekta pati lietuviškos veiklos
viršūnė su II Pasaulio Lietu-
vių Jaunimo Kongresu ir IV
Tautinių šokių švente, į kurią
buvo atvykus net paties JAV
prezidento žmona. Pernai šiuo
metu lietuviška Chicago buvo
pilna jaunimo, suvažiuosio iš
viso laisvojo pasaulio, taip pat
turėjom daug vyresniųjų sve-
čių suplaukusį iš įvairių vie-
tovių. Tuo tarpu šią vasarą jo-
kio didesnio renginio, jokio pla-
tesnio suvažiavimo nėra. Tik
kartais rytais ateitininkų ar
skautų dideli būriai susirenka
prie autobusų ir išvažiuoja vie-
ni į Dainavos, kiti į Rako sto-
vyklavietes, kur juos lydi lie-
tuvių kalba, lietuviška nuotaika
ir aplinka. Skautai laimingi šią
vasarą turėdami net dvi sto-
vyklas, nes grįžę iš Rako, kiti
rugsėjo antroje pusėje kils ir
į jubiliejinę stovyklą prie Cle-
velando, į kurią mudu su kun.
A. Keziu ruošiamės atsivežti
būrį svečių iš Pensilvanijos
angliakasių miestelių, nes ten
tuo laiku kaip tik būsime.

Partizanas Stasys Ašoklis, nu-
kankintas Sibire.

• BIRŽELIS lietuvių tautai
yra vienas iš skaudžiausių mė-
nesių, nes kaip tik birželyje
Lietuvą labiausiai palietė oku-
pantų vykdomas genocidas. Iš
antros pusės, birželis kartu yra
ir heroizmo mėnuo, nes birže-
lyje sukilusi tauta nusikratė bol-
ševikų okupacijos jungo ir prie-
valdžios vairo pastatė savąją
Laikinąją vyriausybę. Šia pro-
ga norisi prisiminti vieną ki-
tą vardą, kurių biografijos da-
tos ar paskiri gyvenimo epizo-
dai turi ryšio su birželiu. Bir-
želio 30 d. suėjo metai, kai iš
gyvųjų tarpo išsiskyrė pedago-
gas ir teisininkas dr. Zenonas
Ašoklis, daug metų dirbęs Ci-
cero aukšt. lituanistinėje mokyk-
loje, ruošęs jaunąsias kartas lie-
tuviškam gyvenimui, iš širdies
mylėjęs Lietuvą, už kurios lais-
vę jo du broliai net gyvybes ati-
davė. "Drauge" skaičiau dr. Mo-
tušienės jautrų bei išsamų ne-
krologą apie dr. Zenoną Ašoklį,
parašytą jo mirties metinių pro-
ga. Ten yra ir toks sakinytis: "Du
broliai liko Lietuvoje, iš kurių
vienas žuvo karo audrose, o ki-
tas mirė Sibire..." Partizanų va-
do mirtį kovos lauke užglostyti
nieko nepasakantais žodžiais
"Žuvo karo audrose" šių dienų
padegogai dr. Motušienė tikrai
nederą. Juk dr. Zenonas Ašok-
lis, gyvas būdamas, nebijojo vie-
šai skelbti (tai yra įamžinta
"Kritusiųjų už laisvę" II tome
ir Lietuvių enciklopedijos Pa-
pildymų tome), kad Fortūnatas
Ašoklis, a.a. dr. Zenono Ašok-
lio brolis, su kitu broliu -- Sta-
siu -- pasilikę Lietuvoje, tuojau
įstojo į Lietuvos partizanus. Sta-
sio dienos nebuvo ilgos: jis greit.

Partizanas Fortūnatas Ašok-
lis LLA Žemaičių legiono vadas,
žuvęs kovos lauke 1946 m. paba-
goje Žemaitijoje.

pateko rusams į rankas, buvo iš-
vežtas į Sibirą ir ten nukankin-
tas. Tuo tarpu Fortūnatas stip-
riai laikėsi Žemaitijos partiza-
nų tarpe, dalyvaudavo rezistenci-
jos vadų slaptuose suvažiavi-
muose ir 1946 metais, kai raudo-
nosios Stalino divizijos bei Be-
rijos enkavedistų pulkai siautė
jo po Lietuvą, naikindamos Lie-
tuvos laisvės kovotojus, Fortū-
natas Ašoklis buvo išrinktas
Lietuvos Laisvės Armijos Že-
maičių Legiono vadu. Šis aukš-
tas vado postas buvo kartu ir la-
bai pavojingas. Todėl ir Fortū-
natas Ašoklis ilgiau metų nega-
lėjo išsilaikyti ir žuvo kovos lau-
ke 1946 metų pabaigoje drauge
su kitais žemaičiais partizanais.
Dr. Zenonas Ašoklis, gyvas bū-
damas, stropiai rinko medžiagą
apie žuvusius žemaičius parti-
zanus ypač iš jos gimtosios Yla-
kių apylinkės, surašė trumpas
žuvusiųjų biografijas ir jas
prieš mirtį atidavė į atitinka-
mas rankas, kad jo surinkta me-
džiaga nežūtų, o, laikui atėjus,
būtų atidengta naujuose veika-
luose. Trys brolių Ašoklių ka-
pai skirtingose vietovėse: Sta-
sio -- Sibire, Fortūnato -- Že-
maitijos miškų gilumoje ir dr.
Zenono -- Chicago's lieuvių
šv. Kazimiero kapinėse akivaiz-
džiai liudija, kiek atskiros lie-
tuvių šeimos yra nukentėjusios
nuo okupantų vykdyto genocido.
Šioje skiltyje žvelgdami į jų vei-
dus, kartu ir visi pa-
galvokime, kodėl didžioji dalis
išseivijos griežtai pasisako prieš
bent kokį bendravimą su okupan-
tų surakintu kraštu. Pasisako to-
dėl, kad okupantai iš tiesos še-
mų bei ištisų giminių pareikala-
vo per daug kraujo aukų. Ir visa
tai labai sunku užmiršti bei at-
leisti.

Inž. Stasys Misiūnas šaulio uni-
formoje Lietuvos nepriklausomo-
mybės metais.

• NEOLITUANAS inž. Sta-
sys Misiūnas mirė Chicagoje
prieš nepilnus šešiolika metų,
1957.VIII.16 ir jo palaikai ilsisi
lietuvių šv. Kazimiero kapinėse.
Savu laiku Dirvos puslapiuose
plačiai buvo aprašyta inž. Stasio
Misiūno biografija. Praėjus ei-
lei metų ir užaugus jaunosioms
kartoms, inž. Stasį Misiūną no-
riu vėl vienu kitu žodžiu prisimi-
ninti, nes ir jo vardas neatski-
riamai surištas su birželiu.
Baigęs mokslus nepriklausomo-
je Lietuvoje, inž. Stasys Misiū-
nas kurį laiką buvo vandens ke-

VLADAS BŪTĖNAS

lių rajono inžinierium, vėliau
dirbo prie statybų, tiesiant Že-
maičių plentą, statant autobusų
stotį Kaune ir t.t. Pirmosios
bolševikų okupacijos metu pra-
dėjus vykdyti Trakų pilies res-
tauravimo darbą, buvo paskir-
tas to darbo vadovu. Vos prasi-
dėjus rusų - vokiečių karui, su
Baliu Lukoševičium - Luku at-
vyko į Kauną ir atsirado saugu-
mo rūmuose, kur įsitvirtino lie-
tuvių sukilėlių būrys. Kaune te-
besant raudonosios armijos da-
liniams, inž. Stasys Misiūnas su
kitais tuojau suorganizavo grei-
tosios pagalbos mašinas ir jomis
iš saugumo rūmų per miesto gat-
ves vežė ginklus Šančiuose kovo-
jantiems lietuviams sukilė-
liams. Sukilimo eiga ypač Kau-
ne pareikalavo nemažą aukų.
Mūsų rimstant, Lietuvių Ak-
tyvistų Fronto štabas inž. S.
Misiūnui pavedė jaudinantį už-
davinį: pranešinėti šeimoms
žinią, kad žuvo vienas vyras, ki-
tų sūnūs, trečių -- broliai. Su-
kilimui pasibaigus ir naciams
likvidavus LAF, inž. S. Misiū-
nas drauge su kitais lietuviams
patriotais perėjo dirbti į pogrindį,
o 1944 metų rudenį pasitrau-
kė iš Lietuvos į Vakarų, Atvy-
kęs į Chicago, dirbo inžinieriaus
darbą, artimai draugavo su Chi-
cagos Lietuvių Operos pirmū-
nais, tuometiniais Lieuvių Vy-
rų choro nariais ir, vėžio pakir-
stas, mirė tuo laiku, kai jau buvo
praskambėję Lietuvių Vyrų cho-
ro statyti Verdi "Rigoletto" ope-
ros spektakliai. Mano akys iš
anų dienų dar tebešviečia sim-
patingas inž. Stasio Misiūno ve-
das. Bet jau šešiolika metų kai
jo nebėra gyvųjų tarpe. Pasili-
kęs tik brolis Jonas, kurs ne-
seniai įsigiję į Dirvos prenu-
meratorių eilį.

MACHINISTS EXPERIENCED

To operate the following machines:
DeVlieg, Bridgeports, Blanchard
grinders, Cincinnati tape machines,
thread grinders, cylindrical grinders
& engine lathes. Day & night shifts,
good wages, full fringe benefits &
vacation. Shop located on San
Francisco Peninsula.

WRITE OR CALL
TYDEMAN MACHINE
WORKS
900 BROADWAY
REDWOOD CITY, CALIF. 94063
415-369-5211 (52-61)

SOUTHWESTERN MICHIGAN

Leading specialist in secondary ma-
chining of Zinc & Aluminum Die
Casting is seeking personnel in the
area of shop supervision and machine
—set up, do to a sizeable inspection
program. Accepted personnel will be
placing themselves in good position for
advancement in a solid growing
business.

APPLY
LAKESIDE
MANUFACTURING CO.
9098 FIRST ST.
BARODA, MICH. 49101
(52-54)

REGISTERED NURSES

Openings on all shifts. No rota-
tion. Full or part time. Excellent
fringe benefits. Salary commensu-
rate with experience. Apply
at personnel office, Toledo Men-
tal Health Center, 930 S. Detroit
Ave., or call 419-385-5731, ext. 207.
(52-56)

WANTED AT ONCE JOURNEYMEN or 1ST CLASS SKILLED MACHINISTS

Openings available on 1st and 2d
shifts for:

ENGINE LATHE
VERTICAL BORING MILL
TURRET LATHE
MILLING MACHINE
TOOL ROOM

Must have 4 to 5 yrs. experience
TOP WAGES AND BENEFITS
PLUS PROFIT SHARING PROGRAM
Located south of Northfield on Rt. 8
next to Alsides.

CONTACT MR. HAGARTY
JAY-EM CORP.
75 MARC AVE. 1-216-929-4441
CUYAHOGA FALLS, OHIO
(48-97)

AUTOMATIC SCREW MACHINE OPERATOR

Set up and operate — experience
necessary Call Mr. Leonard
EUCLID INDUSTRIES, INC.
6660 Beta Drive Mayfield, Ohio
216-461-4300
An Equal Opportunity Employer (51-54)